Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

SWOBODA

Рік XVIII. Ню Иорк, Четвер, 5-го мая 1910. Число 18

Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, May 5, 1910. No. 18.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Цьвітень 1910

Від.	34.	Корбеляк Яков, ум. 11,3, 1910	$ 1000.00
,,	136	Коштива Михайло, ум. 15,3, '10	1000.00
,,	9.	Пац Михайло, 24,3, '10	1000.00
,,	120.	Закєвич Іван, 29,3, '10	1000.00
,,	92.	Білоус Войтко, 19,3, '10	1000.00
,,	91.	Бабій Петро, 31,3, '10	1000.00
,,	187.	Павлик Николай, ум. 3,4, '10	1000.00
,,	165.	Галянтий Маріянна, ж. Андр. 9,4, '10	400.00
,,	128.	Возняк Анна, ж. Івана, ум. 18,4, '10	400.00
,,	1.	Воргач Параска, ж. Теодора 27,4, '10	400.00
,,	1.	Федорчак Никола, запомога,	100.00
,,	2.	Хомяк Іван, запомога,	200.00
		Виплачено запомоги на суму	$8.500.00
		Платня головних урядників за Цьвітень	190.00
		Адміністрація Союза за Цьвітень	267.65
		Весь розхід виносить	$8,957.65

Розмет платить 11,973 членів на ціле посмертне (кождий по 70 цнт.) і 1744 членів на пів посмертного (кождий по 35 цнт.)

Крім того кождий член платить за орган ,,Р. Н. Союза'' по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 84 цнт. а на половину посмертного 49 центів. 25

А. Таршонь, гол. касієр. *С. Ядловський, гол. секр.*

Дм. Капітула, гол. предсід.

Підлота православних.

(Дальше).

В першій частині статї під висше наведеним заголовком була по короткім вступі бесіда про те, яке є відношене між церквою а державою в Америці та яким способом орґанїзують ся ріжні тутешні церкви, аби найти правну охорону сьвітської власти; именно було там сказано, що для забезпеченя собі охорони державних законів американські церкви інкорпорують ся після поодиноких стейтів. Відтак була там мова, що в Ню-Йорськім стейті була росийська, православна церква заінкорпорована в той спосіб, що кураторами і правними її представителями були росийські, полїтичні чиновники, а саме, росийський амбасадор в Вашинґтоні і росийський ґенеральний конзуль в Ню Йорку. В кінці була там згадка, що росийські батюшки, відчуваючи невластивість такого стану річи, постановили змінити в де-чім корпораційні закони своєї церкви в згаданім стейті і в тій ціли внесли вони до Легіслятури в Олбани, Н. Й. відповідне предложене. Се було в переднослїднім числї ,,Свободи''. — Тепер ідемо дальше.

Само собою розуміть ся, що про зміни, які вводить згадане предложене до дотеперішних корпораційних законів російської церкви в стейті Ню Йорк, а які дотикають ся самої росийської церкви, ми не будемо много говорити тому, бо се, так сказати, внутренна справа православної церкви; ми натякнемо лиш кількома словами, що головна зміна, яку впроваджує се предложене є та, що росийські батюшки скинули амбасадора і ґенерального конзуля з уряду церковних кураторів, а натомість по приміру римо-кат. Церкви поставили такими кураторами дієцезального архиепископа або епископа, дієцезального декана (благочинного як прим.: Арсеній, замітка складача), пароха дотичної церкви і двох людий сьвітських, котрих вибирають згадані духовні чини.

Про що ми хочемо трошки ширше поговорити, то про сю небезпеку, яка була-б вийшла для нашої церкви в Ню Йорськім стейті, колиб се предложене до корпорацийних законів православної церкви було перейшло через Легіслятуру згаданого стейту в тім видї, в якім воно було первісно внесене. Просимо шан. читачів послухати, в чім полягала ся небезпека для нашої церкви.

В попередній части отсеї статї було, сказано, що офіціяльно називала ся до тепер росийська церква в стейті Ню Йорк: ,,Христіянсько-православна-католицька церква Східного віроісповіданя''. Мимоходом кажучи, ся назва є дивовижна і в своїм роді одинока, бо росийської церкви не йменує так ані ,,Сьвятїйший Всероссийський Синод'' в Петербурзї, ані навіть такий ,,батько'' і ,,столп'' православія в Америці, яким був небіщик Товт. Именно Синод називає в своїх урядових документах російську церкву так: ,,православная-католицька-грекоросийська Церква'', а неб. Товт у своїм глупім і повнім плюгавства катихизмі ,,Гдѣ искати (глядати) правду?'' послугуєть ся назвою: ,,Православно-католицька Восточно-греческо-росийська Сьвята Церква''. Но як би там і не називалась та росийська церква, а православні батюшки постановили змінити в горі згадану офіціяльну назву своєї церкви в Ню-йорськім стейті і хотїли первісно її назвати так: ,,Сьвята, православна, **греко**-католицька, апостольська Церква''. По англїйськи: ,,Holy Orthodox Greek Catholik Apostolic Church''.

Як порівнаємо тепер стару назву православної церкви в стейті Ню-Йорк з назвою новою, то побачимо, що у новій назві бракують деякі слова із старої назви, а деякі знов слова у тій новій назві додані. Найважнїйший-же додаток до сеї нової назви, то се маленьке і на перший погляд невинне слівце ,,греко'' в полученю ,,католицька'' (греко-католицька). Тай чому, спитаєте, заміряли православні батюшки назвати свою церкву в Ню-Йорськім стейті між иншим також і тим словом ,,греко-католицька?'' Чом не хотїли вони назвати своєї церкви ,,греко-росийська'' або ,,греческо-росийська,'' як се чинить Сьвятїйший Синод в Петербурзї або їх ,,столп'' неб. Товт, лиш конче ,,греко-католицька?'' Га, тому, бачите, бо в тій назві ,,греко-католицький'' мали православні батюшки свою ціль, бо через ту назву хотїли вони підсадитись під наші церкви в стейті Ню-Йорк. Та як? — може хто спитатись. А ось так:

Як звісно, між нашим народом в деяких сторонах в старім краю як і в Америці дуже ще лютить ся зараза москвофільства. Нат Іван або Гриць, якого звичайно затуманили москвофільські проводирі, любить нераз на ціле горло кричати, що він не Русин, лише ,,русскій'' себ-то Москаль і за ту свою ,,русскість'' він дав би ся зарізати. А у нас так воно якось є, що хто під полїтичним зглядом тягне до Росії, той і зглядом релїгійним тягнути- ме до росийської церкви, хоч полїтичні переконаня не повинні-б зовсім впливати на переконаня релїгійні. І се правило, що кождий москвофіл є душею схизматик, стосуєть ся так до інтелїґента, навіть сьвященика, як і до простолюдина. Примір сего бачимо хоч би тепер в старім краю. — З другої сторони звісна се річ, що нашого неосьвіченого або мало осьвіченого чоловіка дуже легко збаламутити. В старім краю використовують сю його духову слабість ріжні пани і підпанки в часї виборів, а в Америці є та слабість нашого брата дуже на руку росийським батюшкам і їх аґентам.

Подумаймо собі тепер таку москвофільством заражену або збаламучену парохію в Америці, або радше в нашім випадку в стейті Ню-Йорк, де церква є записана на цілу громаду, а церковний комітет (trustees) становлять ряні москвофіли або самі хрунї. Припустїм дальше, що в такій парохії ведеть ся між сьвященником а комітетом борба, котра звичайно все кінчить ся так, що церковний комітет вигризає свого сьвященика. Не треба й мабуть говорити, що за увесь той час, як панує в тій парохії неспокій, православні батюшки будьто самі будьто через своїх метких аґентів не спускають її з ока, лише доливають оливи до огню і заходять ріжними способами коло членів церковного комітету, щоби їх як вже не всїх, то бодай частину підробити зовсім на свою копито. Як врешті опорожнить ся така наша парохія, то перекабачені ними члени комітету покликують до себе бородатого батюшку. Сей заїзджає і ,,коньчить.'' Но між членами комітету можуть находити ся ще й такі, що хочуть свого гр. кат. сьвященика а не православного бородая. Та природно, що батюшка мирною дорогою вступитись не хоче; отже розпочинаєть ся процес. Щоби рішити, по котрій стороні слушність, допитуєть ся судія обох сторін, що вони за одні, якої вони віри тай може зажадати, щоби йому предложити якісь церковні документи.

Розуміть ся, що противники батюшки заявляють, що вони є греко-католиками та що в урядових документах (deed і charter) називаєть ся їх церква ,,церквою гр.-католицькою''. З другої однак сторони і прихильники батюшки кажуть, що й вони є гр.-католиками, бож та сама назва по ухваленю згаданого нами предложеня містила-б ся в урядових документах російсько-православних церквей. Судія, бачучи, що одні і другі друть ся безпотрібно, бо вони належать до одної і тої самої церкви, значить, гр.-католицької, рішає справу в користь тих, що стоять при батюшцї, тимпаче, що американські суди беруть з правила сьвященика в оборону. Сторона противна батюшцї моглаб покликуватись на се, що їх церква називаєть ся лише ,,гр.-католицька'', що отже в назві їх церкви нема таких слів як ,,сьвята'', ,,апостольська'' і ,,православна'' та се мабуть не помогло-б, бож преціньо кожда церква присвоює собі сї знамена, що вона є сьвята, апостольська і православна в питоменнім собі розуміню сего слова, і тут рішаючою була-б ся коротка назва ,,церква гр.-католицька'' спільна для одної і другої церкви.

Впрочім, запалені сторонники батюшки могли-б присягнути в судї (щось подібне у нас вже трафлялось!), що між церквою, котра називаєть ся коротко: ,,гр.-католицька'', а церквою, що кромі сеї назви ,,гр.-католицька'' має ще й назви: ,,сьвята, православна і апостольська'' нема жадної ріжниці, що се одна і та сама церква. Правда, що противники батюшки могли-б ще скликати парохіяльний мітінґ в тій справі, аби не дати церкви батюшцї, но з другої сторони батюшка і його прихильники вміли-б вже так коло справи походити, що на такім мітінґу вони мали-б за собою більшість голосів. І так хитро-мудро, невеликим коштом а до того й під покришкою закона міг би росийський батюшка осадовити ся на гр.-кат. руській парохії в стейті Ню Йорк і треба-б було хиба надзвичайних і дуже коштовних заходів, щоби його з неї викурити. Годить ся нам ще тут зазначити, що ми брали під увагу лиш такий випадок, коли члени комітету даної церкви поділились що до сего, чи на їх парохію має прийти росийський батюшка; коли-ж всї комітетові якоїсь церкви запросили-б його до себе, то ціла справа для такого батюшки не представляла б вже й найменшої трудности; він йшов би до неї так, як на парохію, яка від свого основаня була православна. F 71

Із того, що ми тут розповіли, стане мабуть кождому уважному читачеви ясно, чому то православні батюшки у своїм предложеню, яке вони були внесли до Легіслятури Ню-йорського стейту, хотїли доконче назвати свою церкву між иншим також ,,греко-католицькою''. От тому, бачите, бо через присвоєне собі назви: ,,греко-католицький'' вони хотїли викликати ,,замішане умів'' і підмінувати нашу церкву в згаданім стейті в самім її корени.

П.

(Конець буде).

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Микола Гоголь.

Затрачена грамота.

Билиця, розказана дячком в українського села.

— Так ви хочете, щоб я вам ще розказав про дїда? Добре! — чому не потїшити казкою? Ох, старовина, старовина! Що за радість, що за втїха найде на серце, коли почуєш про те, що давним-давно, — і року йому і місяця нема — дїяло ся на сьвитї! А як вмотаєть ся ще який родич, дїд або прадїд, — ну, тодї і рукою махни: бодай би я захлиснув ся за акафістом Великомученицї Варварі, коли не привиджуєть ся, буцїм то от-от сам все те робиш так, наче би влїз в прадїдївську душу або прадїдївська душа гуляє в тобі.... Нї, а для мене таки гірші всього наші дївчата і молодицї; покажеш ся їм тільки на очи, так зараз: „Хомо Григоровичу! Хомо Григоровичу! а нуте, яку небудь страшну казочку! а нуте, нуте!...” тара-та-та, та-та-та, і пічнуть, і пічнуть... Розказати, то звісно, не штука, але загляньте, що дїєть ся з ними опісля в постели. Адже я знаю, що кожда дріжить як накриєть ся, так наче би трясла нею пропасниця і рада би з головою влїзти в свій кожух. Драпне вгорнець миш або сама якнебудь зачіпить в коцюбу, — крий Боже — і душа в пятах. А на другий день, як би нїчого й не було; чіпаєть ся знова: розкажи їй страшну казку тай тільки. Що-ж би таке там розказати? Доразу не прибіжить на думку... Так, розкажу вам, як відьми грали з покійним дїдом в дурня. Тільки наперед прошу вас, люде добрі, не збивайте з пантелику, а то такий кисїль вийде, що сором буде і в рот узяти.

Покійний, треба вам знати, був не з простих за свого часу козаків. Знав і „твердо” і „слово-титлу” поставити. В сьвято відчеше було „апостола” так, що тепер і деякий попович нехай сховаєть ся. Ну, самі знаєте, що в тодїшні часи, коли би зібрав письменних з цїлого Батурина (місто, столиця гетьманів), то не було би що й шапки підставляти, — в одну жменю можна би їх всїх узяти. Тож то й нїчого дивувати ся, коли всякий, хто іно зустрінув ся, кланяв ся дїдови мало не в пояс.

Задумав раз вельможний гетьман післати за чимсь до царицї грамоту. Тодїшний полковий писар, — от, лихо його візьми, і прізвища не пригадаю... Віскряк не Віскряк, Мотузочка не Мотузочка, Голопупок не Голопупок... знаю тільки, що якось чудно починаєть ся се мудре прізвище, — прикликав до себе дїда і сказав йому, що от посилає його сам гетьман гінцем з грамотою до царицї. Дїд не любив довго збирати ся: грамоту зашив в шапку, вивів коня, поцїлував жінку і двох своїх, як сам він казав, поросят, з котрих один був рідний батько хоч би і мого брата, та зняв за собою таку куряву, наче би пятнайцять хлопцїв задумало серед улицї бавити ся в „кашу”. На другий день, ще когути не піяли четвертий раз, як дїд вже був в Конотопі. На ту пору був там ярмарок: народу висипало ся по улицях стільки, що аж в очах темнїло. Але що се було рано, то все дрімало, простягнувши ся на землї. Коло корови лежав гуляка парібок з почервонїлим носом як у снїгура; дальше храпіла перекупка сидячи з кремінями, синкою, обарінками і всякими дрібничками; під возом лежав циган; на возї з рибою — чумак; на самій дорозї розкинув ноги бородач-москаль з поясами і рукавицями... ну, всяка збиранина, звичайно як на ярмарку. Дїд пристанув, щоби розглянути ся гаразд. Тимчасом по ятках почали по трохи рухати ся; жидівки почали побринькувати фляшками; то тут то там піднїс ся кружелцями дим, а запах горячих солодощів поніс ся скрізь по майданї. Дїдови прийшло на гадку, що у него нема анї кресала анї тютюну на поготові; от і пішов вештати ся по ярмарку. Але не вспів він пройти і двацяти кроків — аж на стрічу йому Запорожець. Гуляка, з лиця видно! Червоні як огонь штани, ясний кольоровий пояс, а при боцї шабля і люлька з мідяним цибухом по самі пяти — Запорожець тай годї! Ех, народець! — стане було, випростуєть ся, поправить рукою молодецькі вуси, цокне підковами й ушкварить! Та ще й як ушкварить: ноги витинають танець як те веретено в бабиних руках; як вихор, вдарить рукою по всїх струнах бандури, і зараз таки візьметь ся за підбоки та піде вам присїдком, заллєть ся піснею — душа гуляє!... Нї, минули вже ті часи! не побачиш більше Запорожців! Так. От і стрінули ся. Слово за словом — або то богато треба, аби пізнати ся. Почали балакати так, що дїд зовсїм вже був забув про свою дорогу. Почали попивати як на весїлю перед великим постом. Тільки, видно, вкінцї навкучило бити горшки та кидати в людий грішми, а всеж і ярмаркови не вік стояти!

От умовили ся нові приятелї, щоби не розлучати ся та вибирати ся разом в дорогу. Було вже добре під вечір, коли вони виїхали в поле. Сонце пішло на супочинок; де-не-де горіли замісць него червоняві пасма; по поли мерехтїли ниви як червоні плахти чорнобрових молодиць. Нашому Запорожцеви зібрало ся на страшенну балачку. Дїд та ще один гуляка, що приплїв ся до них, подумали вже, чи не біс засїв у него. І відки сього набрало ся. Історії та пригоди такі вже чудні, що дїд кілька разів ловив ся за боки, і мало черево йому не трісло зі сьміху. Але в поли чим дальше тим більше смеркало ся, а разом з тим і молодецька бесїда ішла щораз більше не до ладу. А далї наш оповідач зовсїм притих і здрігав ся на найменьший шелест.

— Еге, земляче, то ти не на жарти узяв ся числити сови. Вже думаєш, як би то домів, та на пїч.

— Перед вами нїчо таїти ся, — сказав він і обернув ся нараз та звернув на них недвижимо свої очи: „А знаєте ви, що моя душа вже давно продана нечистому?”

— Овва, яке диво! Хто-ж на своїм віці не знав ся з нечистим? Тепер то й треба погуляти, як то кажуть, на прах!

— Гей, хлопцї! погуляв би я, та сеї ночи останний час для молодця! Гей, братя, кликнув він, ударивши їх по руках: „гей, не видайте! не спіть одної ночи! Вік не забуду вашої приязни!”

— А чому-ж би не помогти чоловікови в такій бідї? Дїд сказав прямо, що скорше дасть собі відрізати оселедець з голови, як допустить чорта понюхати собачою мордою своєї християнської душі.

Наші козаки були би може їхали і далї, як би не було почорнїло цїле небо, неначе чорним рядном вкрите; а в полї так потемнїло як під овечим кожухом. З далека миготїв тільки огник і коні, чуючи недалеко стайню, бігли скоро, насторошивши уха та вкопавши очи в темряву. Огник немов сунув ся до них і перед козаками показала ся коршма, похилена на один бік як та баба з горозї, що йде з веселих хрестин. В ті часи коршми були не так як тепер. Доброму чоловікови не тільки куди повернути! вдарити горлицї або тропака, — а то не було навіть де лягти, коли на голову зайде похміль, а ноги пічнуть писати: „покой он-по”. З надвору було повно уставлених чумацьких возів, а чумаки то порозвертали ся під повітками, в яслах, в сїнях, або позгинали ся в каблуки і храпіли як коти. А шинкар сам один сидїв перед каганцем і карбував собі на палочцї, скільки кварт та вісїмок висушили чумацькі голови. Дїд узяв третину ведра на трьох і пішов під повітку. Всї три полягали рядом. Та не вспів він і повернути ся, аж бачить: його земляки сплять уже як мерцї. Розбудивши третього козака, що пристав до них, пригадав йому дїд про дану товаришеви обіцянку. Сей проснув ся, протер очи і знова заснув. Нїчого робити, прийшло ся самому сторожити. Щоби чимнебудь розігнати сон, дїд оглянув всї вози, пішов до коней, закурив люльку, прийшов назад і сїв знова коло своїх. Скрізь було тихо так, що здавало ся, що й муха не пролетїла. От і здаєть ся йому, що зза сусїдного воза щось сїре показує роги... Тут очи почали йому злипати ся і він мусїв що хвилини протирати їх кулаком та промивати осталою горівкою. Але як тільки вони трохи прояснювали ся, то зараз все зникало. Відтак, за хвилину, знова показуєть ся знїд воза якесь чудовище... Дїд витріщив очи, скільки міг; та проклята дрімота все находила на нього: руки йому скостенїли, голова скотила ся, і кріпкий сон знеміг його так, що він повалив ся як убитий. Довго спав дїд і як сонце припекло вже його порядно в обголений лоб, аж тодї схопив ся він на ноги. Протягнувши ся двічи та почухавши ся в спину, замітив він, що вже не було так богато возів як з вечора. Чумаки, видно, забрали ся ще досьвіта. До своїх, — козак спить, а Запорожця нема... Питати ся, — та нїхто знати не знає; одна тільки верхня свитка лежала на сїм місцї. Страх і думки обхопили дїда. Пішов поглянути до коней, — нема нї його нї Запорожцевого. Що би се значило? Нехай, кажім: Запорожця узяла нечиста сила, але хто-ж коний? Розібравши все, дїд зміркував, що певно чорт приходив пішки, а що до пекла не близько, то він й узяв йому коня. Дуже боліло дїда, що не додержав козацького слова. „Ну, — думає, — що робити, піду пішки: може як раз стрїну по дорозї якого купця, що їхати-ме з ярмарку, та може вже як куплю коня.” Іно вхопив ся за шапку — та бо й шапки нема. Сплеснув покійний дїд руками, бо пригадав собі, що вчера ще вони поміняли ся із Запорожцем на якийсь час. А хто-ж більше вкраде як не нечистий! От тобі і гетьманський гостинець! От тобі й привіз грамоту до царицї! Тут дїд почав чорта частувати такими прізвищами, що, гадаю, він не один раз тодї в пеклї захлиснув ся. Та лайкою мало поможеш; а потилицю скільки не чухав дїд, нїяк не міг нїчого придумати. Що тут почати? Кинув ся добирати чужого розуму: зібрав всїх добрих людий, що були тодї в шинку, — чумаків і простих заїзних та розказав, що так і так, що ось така то лучила ся біда. Чумаки довго думали, підперши батогами свої бороди, крутили головами і сказали, що не чували такого дива на хрещенім сьвитї, щоби чорт вкрав гетьманську грамоту, а другі додали, що коли чорт або Москаль щонебудь вкрадуть, то „споминай як звали”. Один лише шинкар сидїв мовчки в кутку. Дїд і підступив до нього. Вже коли мовчить чоловік, то знати, зловив богато розумом. Іно, що шинкар не такий то був щедрий на слова і як би дїд не поліз був до кишенї за пятьма золотими, то даром простояв би перед ним.

— Я повчу тебе, як найти грамоту — сказав він — відводячи його на бік.

В дїда й на серцї полекшало.

— Я бачу вже по очах — каже — що ти козак, не баба. Гляди-ж! Зараз за коршмою буде ворітка праворуч у лїс. Як іно стане в полї смеркати, щоби ти був уже готовий. В лїсї живуть цигани і виходять із своїх нор кувати зелїзо в таку нїч, в яку тільки самі відьми їздять на своїх коцюбах. Що вони по правдї вироблюють, про те тобі не треба знати. Богато буде стуку по лїсї, але ти не йди в ті сторони відки почуєш стук; а буде перед тобою мала доріжка біля обгорілого дерева: сею доріжкою іди, іди й іди... А стане тебе колоти тернє, густа орішина дорогу засланяти — ти все іди, і як прийдеш до невеличної річки, та аж тодї можеш зупинити ся. Там і побачиш, кого треба. Та не забудь набрати в кишенї того, для чого й кишенї зроблені... Ти розумієш, се добро і чорти і люди люблять”. Сказавши се, шинкар пішов у свій кутик і не хотїв більше говорити нї слова.

Покійний дїд був чоловік, — не з десятка боягузів; бувало стрїне вовка, так і ловить прямо за хвіст; пройде з кулаками проміж козаків, — всї як грушки валять ся на землю. Але щось подирало його поза скіру, коли увійшов в лїс у таку темну нїч. Хочби звіздочка на небі. Темно і глухо як в пивницї; тільки чути було, що далеко-далеко в горі, над головою, холодний вітер гуляв по верховітю, дерева як підхмелені козацькі голови весело хитали ся та шелестїли листєм пяну мову. Аж десь повіяло таким холодом, що дїд згадав і про свій овечий кожух та нараз, мов сто молотів застукотїло по лїсї таким стуком, що у нього зазвенїло в голові, і наче лискавкою осьвітило на хвильку весь лїс. Дїд зараз побачив доріжку, що пробивала ся проміж чагарник. Ось і обгоріле дерево і терневі корчі. Так, все так, як йому говорено; нї, не здурив шинкар. Одначе не зовсїм мило було продирати ся через колючі корчі; ще з роду не бачив він, аби прокляті колючки та сучки (ґузи) так болюче драпали; майже за кождим кроком збирало ся йому на крик. Мало-по-малу добув ся він на просторе місце; скільки міг замітити, дерева рідли і ставали чим дальше такі широкі, яких дїд не бачив і по той бік Польщі. Зирк, — поміж деревами блиснула і річка, чорна як гартована сталь. Довго стояв дїд над берегом, розглядаючи ся на всї сторони. На другім березї горить огонь і — здаєть ся — туй-туй хоче погаснути, і знова відбиваєть ся в річцї, — що тремтїла як польський шляхтич в козацьких лапах. Ось і місток! „Ну, туди хиба одна тільки чортівська тарадайка проїде”. Але дїд ступив сьміло і скорше був по тамтім боцї нїж би инший вспів взяти нюх табаки. Аж тепер побачив, що коло огню сидїли люди та такі вам вродливі пики, що иншим разом, Бог знає чого не дав би, щоби лиш втїчи від такого знакомства. Та тепер, нїчо робити, треба запізнати ся. Ось дїд і вклонив ся їм мало не в пояс: „Помагайбіг Вам, добрі люди!” Хоч би один кивнув головою: сидять та мовчать і щось сиплють в огонь. Бачучи, що одно місце порожне, дїд без всяких короводів сїв і собі. Сї красиві пики собі нїчого — тай дїд нїчого. Довго сидїли мовчки. Дїдови вже й надокучило; взяв нишпорити в кишенї, добув люльку, поглянув довкола — нїхто не дивить ся на нього. „Уже, добродїйство, будьте ласкаві: як би так, щоби на приклад сказати, тее...” (дїд бував в сьвитї не мало, знав вже, як плести теревеню, а при оказії, то хоч би і перед царем не застидав би ся) „щоб на приклад сказати, і себе не забути тай і вас не обидити, — люлька то в мене є, але сього, чим би її запалити, чорт ма”. І на се хоч би слівце; тільки одна пика підсунула горючу головню прямісінько дїдови в лоб так, що як би був трохи не відхилив ся, то хто знає, чи не розпращав би ся був на віки з одним оком. А вкінцї бачучи, що час марно минає, постановив, чи буде слухати тото нечисте кодло чи нї — розказати цїлу справу. Пики і уха наставили і лаби простягнули. Дїд догадав ся, зібрав у жменю всї гроші, які мав при собі тай кинув їм в середину як собакам. Як іно кинув він грошї, всьо перед ним перемішало ся, земля задрожала і якось — він і сам не міг сього розказати — попав мало не в само пекло. „Батеньку рідний!” охнув дїд, роздививши ся гаразд. Що за чудовища! пика на пичї, як то кажуть, не видко! Відьом така сила, як то часом на Різдво насипле снїгу: убрані, намальовані, словом як панночки на ярмарку. І всї, скільки їх там не було, немов пяні відтанцьовували якогось чортівського тропака. Куряву таку вам збили, що крий Господи! Дрож пройняла би хрещеного чоловіка, як би тільки побачив, як високо скакало тото чортівське насїнє. На дїда, мимо всього страху, напав сьміх, коли побачив, як чорти з собачими мордами, на нїмецьких ніжках, вертячи хвостами, звивали ся коло відьом як парібки коло гарних дївчат, а музики товкли себе по щоках кулаками як по бубнах та свистали носами як сопілками. Як іно побачили дїда, так зараз посунули до нього гурмою. Свинячі, собачі, козлячі, дрохвині та свинячі морди — всї повитягали ся тай і лїзуть цїлувати ся. Дїд аж сплюнув, така гидь його напала! Вкінцї вхопили його і посадили за стіл завдовжки може з дорогу від Конотопа до Батурина. „Ну, се ще не зовсїм погано”, подумав дїд, побачивши на столї свинину, ковбаси, кришену цибулю з капустою і богато рїжних ласощів: „видно, діявольська зволоч не постить”. Дїд таки — не завадить вам се знати, не покидав ся при оказії взяти дечого на зуби. Їв, небіщик, ласо, тому не запускав ся в розмову, присунув до себе миску з накраяним салом та вудженину, взяв вилцї, трохи меньші як вили, котрими господар бере сїно, взяв ними найбільший кусник, підставив шматок хлїба, і, диви, так і встромив в чужий рот, ось-ось над самим ухом, навіть чути, як чиясь морда жує і клямсає зубами на весь рот. Дїд нїчо: взяв другий кусник і ось, здаєть ся, і по губах мазнув, але знова не в своє горло. Втрете — знова помимо. Розлютив ся дїд: забув і на страх і, в чиїх лабах він находив ся, прискочив до відьом з криком: „Що ви Іродове кодло, задумали глузувати з мене чи що? Як не віддасьте таки сейчас моєї козацької шапки, то, щоб я став бісурманом, коли не переверну ваших свинячих рил на потилицю!” Та не вспів він докінчити послїдних слів, як всї почвари вискалили зуби і підняли такий регіт, що у дїда аж на душі похололо.

„Гарно”, просичала одна відьма, котру дїд уважав за найстаршу над всїми тому, що вона мала найкрасшу маску. „Шапку я тобі віддам—повідає вона, але аж тодї як виграєш тричи в „дурня!”

Що робити? Козакови сїсти з бабами та в „дурня” грати! Дїд непохочував, відмовляв ся, а в кінцї таки сїв. Принесли карти, такі замащені, якими у нас циганки виворожують женихів.

„Слухай же!” закричала відьма вдруге, — „як хоч раз виграєш — твоя шапка; а як всї три останеш ся дурнем, то не прогнївай ся, але не тільки шапки, а може й сьвіта більше не побачиш!”

„Роздавай, роздавай, опирице! Що вже буде, то й буде.”

Ось роздали і карти. Взяв дїд свої в руки, — і дивитись не хочеть ся, такі погані: хоч би тобі на сьміх один козир (козир, значить сьвітна карта, адут). З масти найстарша десятка, а пари нї одної; а відьма все суне пятки. Прийшло ся остати дурнем. Іно дїд вспів остати дурнем, аж тут зі всїх сторін заіржали, загавкали, захрунькали всякі морди: „дурень, дурень, дурень!”

„А щоб ви потріскали, діявольське племя!” — закричав дїд, затикаючи собі пальцями уха. „Ну, — думає дїд, — відьма підкинула; тепер я сам буду роздавати.” Роздав; засьвітив козира; подивив ся в карти: масть хоч куди, і козирі є. З початку ішло дїло як не треба красше; але відьма суне пятку з королями! Дїд має в руцї самі козирі, — не думаючи богато, не гадаючи довго, забив всїх королїв козирами.

„Ге, ге! се вже не по козацьки! А чим ти бєш, земляче?”

„Як — чим? Козирами!”

„Може по вашому се й козарі, але по нашому нї!”

Зирк, — і справдї проста масть. Що за чортівська справа! Прийшло ся вдруге бути дурнем, і чортівське кодло почало знова драти горло: „дурень, дурень!” так, що стїл дрїжав і карти скакали по столї. Дїд розгорячив ся; роздав в останнє. Знова іде гарно. Відьма знова суне пятку; дїд забив її і забрав з колоди (колода, значить: талія) повну руку козирів.

„Зозир”! — крикнув він, ударивши по столї картою так, що вона аж скрутила ся; відьма нич не говорила, тільки забила козира сїмкою простої масти.

„А ти чим, старий дияволе, бєш?” Відьма підняла карту: під нею була проста шістка. „Ади, чортівська мана!” — сказав дїд і з досади вдарив що сили кулаком по столї. На щастє у відьми була кепська масть, а в дїда як нарочно на сей час були пари. Став брати карти з колоди, але нема ради: таке дрантє лїзе в руки, що дїд і руки опустив. В колодї вже нї одної карти. Вийшов вже так, не дивлячи ся, простою шісткою; відьма приняла. „От тобі й на, а се що? Еге-ге! мабуть щось воно не так!” От дїд карти нишком під стїл і перехрестив; зирк, — а в нього в руцї ас, король, козирний (сьвітний) хлопець, а він замісць шістки кинув королеву. „Ну, дурень же я був”, гадає дїд... „Зозирний король — каже! Що, — приняла? А? — котячий вироде, а аса не хочеш? Ось тобі ас, хлопець!” Грім пішов по пеклї; відьму напали корчі, і — відки не взяла ся, — шапка бух дїдови прямісінько в лице. „Нї, сього мало!” крикнув дїд, набравши відваги та заложивши шапку. „Коли сейчас не стане переді мною мій лицарський кінь, то от, най мене грім побє на тім самім нечистім місци, коли я не перехрещу вас всїх сьвятим хрестом!” і вже був і руку підняв, як наразъ затарахкотїли перед ним кінські кости.

— „Ось тобі твій кінь!”

Заплакав бідняка, дивлячи ся на них, як мала дитина. Жаль старого товариша! „Дайте-ж менї якогонебудь коня, щоби я вибрав ся з вашого гнїзда!” Чорт лупнув канчуком і кінь як огонь заграв перед ним, а дїд як птиця вилетїв на нього.

Але страх напав його серед дороги, коли кінь, не слухаючи нї крику нї поводів, скакав через рови і болота. В яких тільки місцях він не був, — так дрож проймала його при самім оповіданю.

Глянув якось собі під ноги — і ще гірше перелякав ся: пропасть, страшна круча! А чортівській звірюцї нї гадки: прямо через неї. Дїд держить ся; але й се нїчо. Через пнї, через купи полетїв стрімголов у рів і так вдарив ся на днї об землю, що здавало ся, і дух вигнало. А бодай нїчо не памятав, що дїяло ся з ним в

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

сю хвилину; а як очуняв трохи і розглянув ся, то вже було добре розвидніло ся; перед ним мелькали знакомі місця, і він лежав на стрісї своєї хати.

Перехрестив ся дїд, коли зліз на долину. Що за чортове дїло! Що за пропасть, які з чоловіком чуда дїють ся! Зирк на руки, — всї в крови; глянув у бочку, що стояла з водою, а лице теж в крови. Обмив ся гаразд, щоб не злякати дїтий, увійшов тихенько в хату; дивить ся, а дїти тиснуть ся до нього назадгузь і налякані показують йому пальцями, говорячи: „Гляди! гляди! мати, мов дурна скаче!" і дїйсно, баба сидить, заснувши перед гребенем, держить в руках веретено і заспана підскачує на лавцї. Дїд взяв її по тихоньки за руку і збудив. „Здорова була, жінко! що здорова ти?" Вона довго дивила ся, витріщивши очи, а в кінцї вже й пізнала дїда і розказала, як їй снило ся, що піч їздила по хатї, виганяючи геть лопатою горшки, цебряки... і чорт знає, що ще таке. „Ну, каже дїд: тобі снило ся, а я таки бачив. Треба буде, бачу, осьвятити нашу хату, але тепер не маю часу!" Сказавши се та віддихнувши трохи, дїд дістав коня і вже не задержував ся ані в день ані в ночи, поки не заїхав на місце та не віддав грамоти самій царицї. Там надивив ся дїд на такі дива, що стало йому на довго опісля що розказувати. Як вели його в палати, такі високі, що як би десять хат поставив одну на другу, то і тодї може би ще не стало; як глянув він в одну кімнату — нема, в другу — нема, в третю — ще нема і в четвертій ще нема, аж в пятій, зирк: — сидить сама, в золотій коронї, в сірій новісїнькій свитцї, в червоних черевичках і золоті галушки їсть; як звеліла йому насипати повну шапку „синиць", як... та всього і не спамятаєш! Про свою біду з чортами дїд і думати забув, а коли часом і хто згадав про се, то дїд мовчав так, як би й не до нього говорило ся і треба було великого труду, щоби упросити його, аби розказав все, як було. І видно вже за кару, що не зібрав ся зараз таки посьвятити хату, бабі що року, все в той сам час дїяло ся таке диво, що танцює, бувало, тай тільки. За що не візьметь ся, ноги починають своє і так аж кортить її піти навприсїдки.

ПРОЦЕС

православного ігум. Арсенїя

проти менаджера „Свободи" Кон. Кирчова і її редактора Ант. Цурковського.

(Дальше).

12-го сїчня, 1909.

Продовженє розправи.

Покликано і по правилу заприсяжено Евгена Василенка яко сьвідка для оборони; він зізнавав через урядового товмача, як слїдує:

Допитує п. Снїткін:

Пит.: Де ви мешкаєте? Відп.: В Олден Стейшен, Па.

Пит.: Чи ви мешкали коли в Мейфільд, Па.? Відп.: Так, я там мешкав.

Пит.: З ким мешкали ви в Мейфільд? Відп.: Я мешкав з п. Білущенком.

Пит.: Яке є ваше занятє? Відп.: Я єсьм токарем і різбарем.

Пит.: П. Василенко, чи ви знаєте Грицька Чалого? Відп.: Знаю, я дуже добре його знаю.

Пит.: З ким мешкали ви в Мейфільд? Відп.: Я мешкав з п. Білущенком.

Пит.: А чи знаєте ви, п. Василенко, Марію Кринїцьку? Відп.: Так, знаю.

Пит.: Де і коли стрітились ви з нею пораз перший? Відп.: Я здибав ся з нею перший раз около 17 або 18 червня.

Судія.: В котрім роцї і де? Відп.: В 1908 р., в Мейфільд, в домі Білущенка.

Пит.: Чи тодї говорили ви дещо з Марією Кринїцькою? Відп.: Вона розмовляла з Білущенком і його женою.

Судія.: Чи ви бачили її по раз перший в тім часї, як ви що йно сказали? Відп.: Так в тім часї.

П. Снїткін: Розкажіть тепер Судови і лавї присяглих про що вона говорила.

П. Ґарван: Протестую проти сего, хиба, що допитуванє оборонця зможе доказати, що в часї доказового поступованя заходила в її зізнанях суперечність; впрочім, коли се було перед червнем, то треба також доказати, що на се звернено увагу тих обжалованих.

Судія: Ну, він може доказати се пізнїйше.

П. Ґарван: Нї, се мусить він насамперед доказати, як то було в часї розправи Шерльока.

П. Снїткін: Оттут є розправа Шерльока. Покажіть, де воно там є, про що ви говорите. Наша оборона є така сама, яка там була.

Судія: Прошу хвильку заждати. Я не бачу причини, для чого-б мало ся дебатувати над сею справою. Марія Кринїцька сказала преціньь, що вона нїчого не заявляла перед Мітрофоном.

П. Ґарван: Се не є Мітрофон.

Судія: Я знаю, що се не Мітрофон, но Василенка покликано тут яко мнимого сьвідка розмови між Мітрофоном і Марією Кринїцькою. На сїй підставі я ухиляю протест.

Відп.: Марія Кринїцька говорила Білущенкови і його женї, що вона просила його, аби взяв дитину на вихованє.

П. Снїткін: Розказуйте дальше. Відп.: Вона говорила також, що ходила чотири рази до о. Арсенїя та що він відмовив їй просьбі, аби дитину взяти до монастиря; а не хотїв її взяти тому, бо ся дитина походила з монастиря і люде казали-б, що в монастири є якась фабрика дїтей.

П. Снїткін: Розказуйте дальше. Відп.: Потім вона говорила, щоби оголосити се в часописях, може знайшли-б ся які люде, що змилосердять ся над нею, над її нещастєм, тай може-б взяли сю дитину на вихованє.

П. Снїткін: Розказуйте дальше, що ще вона говорила. Відп.: Відтак вона говорила, що дитина походила від Арсенїя та що перший він діткнув ся її в часї посьвяченя цмінтаря в Сімпсон.

П. Снїткін: Тепер розкажіть всьо, що вона говорила про о. Арсенїя і про дитину. Відп.: Потім вона говорила, що після посьвяченя цмінтаря, як люде розійшли ся домів, о. Арсенїй мав дати їй гроші, аби вона купила собі тікет на зелїзницю ,,но він змінив потім свій намір і сказав до мене: Ви лишите ся тут і поїдете повозкою разом зі мною."

П. Снїткін: Йдїть дальше і розказуйте про всьо, що вона говорила. Відп.: ,,Потім як ми виїхали з Сімпсон і в'їхали в лїс, то о. Арсенїй зачав питати ся мене, чи я маю якого парубія." Потім о. Арсенїй говорив до неї: ,,Ви єсьте молоді і природа домагаєть ся свого." Відтак він почав трактувати її овочами, бананами і иншими річами і приголубив її до себе тай почав приглядати ся пончохам. Потім, як він пригляда ся її пончохам, стиснув її за стегно і закинув одну ногу на неї і зробив теє.

П. Снїткін: Розказуйте дальше, що вона повідала. Відп.: Потім, як хрестили дитину, то вони говорили, що не знають імени батька тай не знають, як би похрестити дитину, но вони вибрали з азбуки букву ,,А" і написали в книзї імя ,,Андрей."

П. Снїткін: Говоріть дальше. Відп.: Потім вона говорила, що кумами при хрестї був Шлянта і один учитель з Мейфільд. Дальше вона говорила, що коли дитину похрещено, то сьвященик, що її хрестив, допоминав ся о заплату. Но Шлянта тодї сказав: ,,Можете допоминати ся о гроші в монастири і нехай о. Арсенїй за се заплатить."

П. Снїткін: Розказуйте дальше. Відп.: Вже всьо.

П. Снїткін: Чи ви вже розказали всьо, що собі пригадуєте, що вона тодї говорила? Відп.: Вона нїчого більше не говорила. Я розказав всьо, що Марія говорила в хатї Білущенка.

Пит.: Хто був тодї в тій кімнатї, в котрій вела ся така розмова між Марією а Білущенком і його женою? Відп.: В кімнатї був тодї Роман, який харчував ся у Білущенків, потім був Чалий і я.

Пит.: Се значить, кромі Білущенка і його жени. Відп.: Так, а потім надійшов Білущенко.

Пит.: А що робив тодї Чалий, як Марія розказувала ску історію? Відп.: Він робив собі якісь записки на папери.

П. Снїткін: Тепер ви можете його допитувати.

Допитує п. Ґарван:

Пит.: Де ви мешкаєте? Відп.: В Олден Стейшен.

Пит.: Як довго ви вже в Америцї? Відп.: Від 6. липня, 1907 р.

Пит.: Від 6. липня, 1907 р.? Відп.: Так.

Пит.: Куда ви пішли, як приїхали до Америки? Відп.: Я поїхав був до Олифанту.

Пит.: Як довго ви там перебували? Відп.: 4 місяцї.

Пит.: А потім де ви пішли? Відп.: Потім я пішов до Сімпсон, де мав роботу при церкві; я єсьм токарем.

Пит.: Чи ви коли працювали в монастири? Відп.: Нї, я нїколи не робив в монастири.

Пит.: Чи ви прибирали собі коли инше імя? Відп.: Мене знали лише, як Евгена Василенка.

Пит.: Чи вас не знали коли під іменем Василь Москаль? Відп.: Дехто так мене називав тому, бо я походжу з Росії.

Судія: З котрих сторін Росії? Відп.: З Київа.

Пит.: Як далеко се від Москви? Відп.: Може так, як звідси до Чікаґо.

Пит.: Як довго мали ви се імя, Василь Москаль?

П. Снїткін: Протестую проти сего питаня, бо воно абсолютно невластиве, тай припускає стан фактів, на які нема доказу.

П. Ґарван: Ну, то я цофаю питанє. Я лишаю сю справу так, як вона тепер представляєть ся.

Пит.: Чи ви привели Марію Кринїцьку до хати Білущенка? Відп.: Нї, вона сама там прийшла.

Пит.: А Чалий був там з нотаткою і олївцем, як вона прийшла, так чи нї? Відп.: Він мав папір і олївець.

Пит: Чи ви знали, що вона мала прийти? Відп.: Нї, я не знав.

Пит.: В якім се було часї? Відп.: Около 6 год. з вечера.

Судія: Тодї, як вона прийшла? Відп.: Около 6. год. з вечера; я не тямлю докладно.

П. Ґарван: А що там робив Чалий? Відп.: Чалий надійшов зараз по менї, ми собі балакали і курили.

Пит.: То ви там зайшли припадково, так чи нї? Відп.: Так, він прийшов припадково; він мене з часта відвідував.

Пит.: А потім прийшла Марія і від разу почала розказувати вам про дитину; чи так, відповіджте лиш так або нї. Відп.: Вона там зайшла тому, бо нїхто не хотїв взяти її дитини на вихованє.

Судія: Счеркнїть се, бо відповідь розминаєть ся з питанєм.

Пит.: Чи ви знаєте Андрея Преташа?

П. Снїткін: Застерігаю ся що до рішеня Суду, аби ся послїдна відповідь сьвідка була счеркнена з протоколу.

Судія: Повторіть попередне питанє і відповідь.

(Стеноґраф повтаряє, як слїдує: Пит.: ,,А потім прийшла Марія і від разу почала розказувати вам про дитину; чи так, відповіджте лиш так або нї. Відп.: Вона там зайшла тому, бо нїхто не хотїв взяти її дитини на вихованє".)

Судія: Відповідь не годить ся з питанєм, но ми позволимо, щоб вона лишила ся такою як є. Повторіть тепер послїдне питанє.

(Послїдне питанє повторено, як слїдує: ,,Чи ви знаєте Андрея Преташа?") Відп. (продовжаючи): Що до дитини...

П. Ґарван: Чи хто прийшов ще з Марією? Відп.: Вона прийшла сама.

Пит.: То нїхто не прийшов з нею? Відп.: Нї, вона сама прийшла.

Пит.: Чи ви знаєте Андрея Преташа? Відп.: Нї, не знаю.

Пит.: І нїколи його не знали? Відп.: Я нїколи навіть про него не чув. В Мейфільд нема нїкого, щоб так називав ся.

Пит.: Чи ви знали, що Марія служила у мирового судії, відповіджте так або нї. Відп.: Я довідав ся про те пізнїйше.

Пит.: Чи в тім часї ви сего не знали? Відп.: Я довідав ся тодї, як вона нам сказала.

Пит.: Чи ви питались її, чи вона жалувала ся перед мировим судією на Арсенія; так чи нї? Відп.: Так, вона се говорила; вона казала, що говорила про се Мендельсонови.

Пит.: Чи вона говорила... Відп.: (перебиваючи): Мендельсон менї сам те говорив.

П. Ґарван: Вношу, щоб се счеркнути з протоколу.

П. Снїткін: Нї, я противлю ся сему.

П. Ґарван: Ну, то най ся лишить.

Пит.: Коли вам Мендельсон се говорив?

П. Снїткін: Протестую проти форми питаня. Се значить припускати щось в формі питаня. Сьвідок преціньь не казав, щоби Мендельсон щось йому говорив.

П. Ґарван: Так, сьвідок се казав.

Судія: Так, казав і ви спротивили ся, аби счеркнути се з протоколу. Нехай стеноґраф повторить послїдну відповідь.

(Стеноґраф повторив, як слїдує: ,,Відп.: Так, вона се говорила; вона казала, що говорила про се Мендельсонови". А потім ,,Мендельсон менї сам те говорив").

П. Снїткін: Добре.

Пит.: Коли вам Мендельсон се говорив? Відп.: Мендельсон має склеп, якийсь склеп мішаних товарів, він продає також напитки, мясо і инші річи; ми зайшли там з Білущенком і зафундували собі дещо і як ми там були, то Мендельсон говорив, що він дав би собі голову втяти, коли ся дитина не є від Арсенїя.

Пит.: Чи він вам казав, що Марія йому так говорила, що дитина походить від Арсенїя? Відп.: Сего він не казав.

Пит.: Чи він казав вам, що Марія взяла у него варрант і присягала, що Андрей Преташ був її мужом, або радше батьком дитини?

П. Снїткін: Протестую проти форми питаня на сїй основі, бо воно каже догадувати ся змісту якогось писаного документу, котрого нема в доказї.

Судія: Протест ухилений. Ви самі витягнули на денне сьвітло се, що вона витягнула варрант, і коли сей варрант мав бути виконаний, то він утїк.

П. Снїткін: Се учинив прокуратор, Сьвітлий Суде.

Судія: Нї, ви вистежили се при своїм допитуваню. Тепер же-ж, се питанє стремить до того, чи Мендельсон говорив йому про се також.

П. Ґарван: Прошу повторити питанє.

(Питанє повторив стеноґраф).

Відп.: Він казав се Білущенкови, а Білущенко знов сказав се менї, як ми прийшли домів.

Пит.: Чи він (Мендельсон) говорив вам теє? Відп.: Він менї не говорив сего особисто.

Судія: Чи ви були тодї разом з Білущенком, як він (Мендельсон) говорив се до Білущенка? Відп.: Так, ми були в тім часї разом в однім ресторанї.

П. Ґарван: Чи ви знаєте, де є сї записки, які тодї поробив собі Чалий? Відп.: Він взяв їх з собою, як відійшов домів.

Пит.: Так, но Чалий є вашим пріятелем, так чи нї? Відп.: Я познакомив ся з ним в лютім, 1908 р.

Пит.: Чи ви потім бачили Марію Кринїцьку? Відп.: Я бачив її знов 1-го липня в Олифантї.

Пит.: Як ви мали сю розмову з Марією, то чи се було перед оголошенєм статї у ,,Свободї"? Відп.: Се було перед оголошенєм статї в часописи.

Пит.: Кілько передтим? Відп.: Який тиждень перед тим.

Пит.: А коли ви мали розмову з Мендельсоном, то чи се було перед чи по оголошеню статї? Відп.: Було се між тим часом, як вона була у Білущенка, а часом, як статя появила ся в часописи.

Пит.: Чи було се перед появою статї в часописи?

Судія: Ну, та певно, що се мусїло бути перед тим. Він каже, що се було між часом...

П. Снїткін: О нї, — я гадаю, що відповідь сьвідка говорить сама про себе, Сьвітлий Суде.

Судія: Повторіть питанє.

(Питанє повторив стеноґраф, як слїдує: ,,Було се між тим часом, як вона була у Білущенка, а часом, як статя появила ся в часописи".)

Судія: Я цофаю свою замітку, коли ви противитесь. Я хотїв лише заощадити часу.

П. Ґарван: Як довго було се перед тим, як ви покликали Марію до Олифанту? Відп.: То не я її покликав. То Чалий прийшов і казав їй їхати до Олифанту.

Пит.: Но ви і Чалий їхали з нею до Олифанту, чи нї? Відп.: Так, я поїхав і там їх здибав.

Пит.: Де ви їх здибали? Відп.: Вони власне хотїли всїдати до трамваю (стріт кара) в Мейфільд; я не знаю, як називаєть ся та улиця.

Пит.: Що-ж ви робили в Мейфільд?

П. Ґарван: Та-ж він там мешкав.

Відп.: Я мешкав разом з Білущенком.

Пит.: А пощо їздили ви до Олифанту? Відп.: Як я здибав ся з ними, то Чалий сказав до мене: ,,Можливо, що ви будете потрібні яко сьвідок, длятого ходїть з нами."

Пит.: О, яко сьвідок, а деж ви стрітились з ними? Відп.: Я не знаю, як називаєть ся улиця; нею ходять трамваї.

(Продовженє на сторонї 6-ій).

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SWOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
184 Hudson Str.,
Published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
Box 112, Elizabeth, N. J.
Адреса мешканя:
326 Rose Hill Place,
ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW,
manager,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“
часопись для руського народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америцї на 12 місяцїв $2.00
до стар. краю на 12 місяцїв $2.00
в Америцї на 6 місяцїв $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order то є арточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисї, пішлїть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телєфон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

Ще раз в справі орґану Р. Н. Союза в Америцї.

В 16-ім ч. нашої „Свободи“, піднїс я гадку щоб орґан нашої могутньої орґанїзації перемінити можливо в дневник або видавати його в збільшенім форматї двічи у тиждень.

Чому властиво я, а не хто другий піднїс сю гадку перед конвенцією, зрозуміє чейже кождий, єсли позволю собі на от сї арґументації:

Знаю приміром з достовірних жерел, що чимале число наших Союзовцїв є недоконче вдоволене з сего способу, в який до тепер видає ся „Свобода“.

Одні хотїлиб мати її поважною, народньою часописею, котра сповнялаби задачу не тільки як орґан „Р. Н. Союза“, але й щоб по змозї концентрувала Українцїв без взгляду на їх полїтичні, партійні, чи релїґійні переконаня в Америцї.

Другі радіб бачити „Свободу“ енерґічною і палкою, котраб не тільки безпощадно демаскувала, але і „нищила“ усїх темних духів, себ-то ворогів нашого народу, без взгляду на їх стан і полїтичні чи партійні переконаня.

Треті вимагають, щоб „Свобода“ була лише орґаном „Р. Н. Союза“ а нїчим більше; отже щоб поза урядовими оголошенями не мішалась вона до „полїтики“, та не доторкала партійних або церковних справ. Є і такі „невдоволені“, котрі хотїлиб мати зі „Свободи за десять центовою оплатою місячно не тільки орґан, але „всьо і вся“.

І так; вони жадають, щоб „Свобода“ як орґан, Р. Н. Союза, проголошувала не тільки урядові оголошеня гол. Еґзекутивного комітету, але й місцевих Віддїлів „Р. Н. Союза“, а в додатку цїлком „безплатно“ вислявляла під небеса усї подвиги наших патріотів, себ-то де і котрому бузько принїс сина, котрий і в якій місцевости купив сальон чи ґросерню, котрого в тій, а в тій місцевости вибрали предсїдателем церковної громади, кілько і хто жертвував центів на якусь патріотичну цїль, які хрестини виправив, коли і з якою красунею вженивсь і т. д. без кінця. Крім того „Свобода“ як орґан Союзовцїв, повинна подавати до загального відома читачів, де, і який в даній місцевости є сьвященник, який дяк і який сей остатний має „голос“.. Який в даній місцевости є на церкві хрест, який хор, хто в церкві „тростісом“, хто паламаром, хто з „патріотизму“ купив до церкви сьвічник, фелон і т. п.

Дальше „Свобода“ повинна винаходити славним Союзовцям відповідну роботу... інформувати де і яка платня, змушувати америцьких капіталїстів, щоб некривдили наших робітників, і прч. і прч.

Щоб „Свобода“ однак хоть вчасти могла подужати цїлому завданю, нїхто з усїх тих „невдоволених“ наших Союзовцїв не кивне і пальцем для “Свободи“! Така уже мабуть наша рутенська вдача, що звиклисьмо пригадувати лишень один другому обовязки а самому сидїти за печею, та бідькати на лиху долю...

Щоб „Свобода“ як орґан так поважної орґанїзації як „Р. Н. Союз“ могла хоть в части сповняти деякі повисше наведені обовязки, повиннісьмо на слїдуючій Конвенції порішити отсї питаня:

1) Побільшити формат „Свободи“ і видавати її два рази у тиждень, або перемінити її впрост на дневник.

2) Побільшити платню редакторам, але зробити їх рівночасно відвічальними за часопись, так, щоб на будуче через їх роботу не вводити „Р. Н. Союза“ в колїзію з законами.

3) Обмежити без'условно впливи на „Свободу“ одиниць некомпетентних, але виключно редакції полишити повну автономію в редаґованю орґану „Р. Н. Союза“.

4) З'єднати можливо платних співробітників, позаяк лишень від платних робітників будемо мати право жадати точного та совісного сповнюваня обовязків.

5) З фондів „Свободи“ ухвалювати час до часу конкурси на ориґінальні працї початкуючих наших письмеників, бо таким робом заохотилибисьмо нашу молодїж до умислової працї.

6) Понаставляти можливо по усїх місцевостях сталих кореспондентів, котріб після здібностий за невеличкою надгородою подавали редакції усякі правдиві та корисні для загалу вістки, як прим.: про житє, бутє наших людей, скалю платнї, харч, якість працї, воздух, воду, де заносить ся на страйк, до кого наш робітник має звертатись прибувши в дану місцевість і прч.

7) Занехати безусловно в орґанї „Р. Н. Союза“ всяких релїґійних чи церковних спорів, сварок, позаяк така річ не приносить нашому загалови морального вдоволеня і користи.

Лиш так після моєї гадки редаґована часопись стане не тільки інтресною, але стане правдивим огнищем нашого загалу в Америцї, біля котрої зцентралїзує ся весь наш нарід, без взгляду на полїтичні, чи партійні переконаня.

М. Бєля.

Мовчім дальше.

В кількох послїдних числах „Свободи“ появились поклики до приготованя ся на конвенцію Р. Н. Союза, котра по словам д. М. Бєлї відбудесь в невдовзї.

Р. Н. Союз, орґанїзація, котра числить майже 15 тисяч членів має між своїми членами людий зі всїляких станів і зі всїляким образованєм. Суть люди, котрі нашому загалови дались пізнати своїми працями, та котрі поклали не малі заслуги для нашої суспільности. Були часи, коли видїлось тих людий в перших рядах а навіть і провід мали в нашій суспільности. А тепер зникли з горизонту і змовкли. Чи попали може з зневіру, що з нашим народом годї що путнього зробити? Чи яка иньша причина — годї знати! Досить що до працї для Союза нїхто якось немає охоти, як показуєсь зі шпальт Свободи, крім д. Ардана і Бєлї.

Чи може боять ся свої уваги відносячі ся до Р. Н. Созюа висказати, щоби не стати „домовим критиком“ після висказу д. Бєлї, або щоби хтось не думав, що пишучий уваги свої в Свободї наставляє рот свій на „соки Союза.“ Чи може Свобода відмовила кому поміщеня єго уваг? Дасть ся се чути по конвенції! Тимчасом кому лежить добро орґанїзації нашого народу на серцї, хто бажає трівких основ тій орґанїзації, хто хотївби докинути свою цеголку до народньої роботи — нехай забирає голос в дискусії над справами Р. Н. Союза, котра то розпочалась увагами д. Ардана на шпальтах „Свободи.“ Нехай „Славні Союзовцї“ скажуть д. Бєлї „ось ми тут всї „славні і неславні“ — та спитають ся його „чого властиво хоч?“

Заким приступлю до подрібних уваг над ріжними справами Союза думаю сказати пару слів о сїм, чому то наш нарід вступає в члени Р. Н. Союза, та повторити се, що чулось з уст соток через кілька лїт.

Спитай чоловіка нашого: „Чому вступаєш в члени Союза.“ Певно, що иньшої відповіди не вчуєш як лиш ту, „щоби забезпечити себе на випадок хороби або калїцтва або свою родину на випадок смерти.“

Ось головна цїль вступаючого в члени, як рівнож і цїль Р. Н. Союза. Союз єсть товариством асекураційним, таким самим, яким єсть в Галичинї „Днїстер.“

З повисше сказаної цїли випливає все проче і всякі иньші задачі Союза повинні прямувати до сего, щоби сю головну задачу помогти орґанїзації як найточнїйше і найсовістнїйше виповнити. Орґанїзація своїм устроєм, зарядом та взагалї всїм і вся повинна кождому і всюда давати та оказувати запоруку, що свою головну задачу совісно, точно сповняє а і що більше, при сїм дбає також і про иньші потреби своїх членів.

Сю орґанїзацію ми повинні допровадити до того степеня, щоби она в часї найбільших бур, нещасть, з'уміла устоятись та щоби она була справдї такою, котрої член мігби сказати „я славний Союзовець.“ Бо чи тепер хтось скаже се без спущеня очий в діл — не гадаю. Чому? Ось хотяйби тому! Нас Русинів, (не кацапів) в Сполучених Державах єсть що найменьше 100 тисяч. А кілько єсть членів в Союзї? Тодї „Союзовець“ буде славним, коли кождий член звербує в ряди своєї орґанїзації що найменьше пять нових членів. Доки се не станесь — нехай не буде слави для нїкого.

Але вернїм до попередного. Щоби орґанїзація була трівкою, та щоби в часї найбільшого та найнещастнїйшого випадку не захиталась, мусить розпоряджати значними фондами та бути так уряджена, щоби в часї даного випадку не наражати членів на великі видатки — тягарі. Щоби справу представити яснїйше, скажу — що єсьм тої самої гадки, що д. Ардан та цїлковито годжусь з єго поглядами. Припустїм, що може статись таке: В майнах, в котрих працюють Союзовцї лучилась експльозія і жертвою упало сто членів. Союз мусить виплатити 100.000 (сто тисяч). Коли сю суму роздїлимо хотяйби і між 15 тисяч членів то на кождого члена випалоби по $6.67. Кілько членів відпалоби в такім часї не берусь ворожити.

Дальше, чим рік тим смертельність членів Союза буде збільшатись а тим самим розмет буде збільшатись. І колиби таке було, а що єсть не минучим, чи буде взростати також число членів? Гадаю що нї!

Радою на се бувби проєкт д. Ардана, котрий пропонує, щоби члени платили після лїт як се єсть в подібних орґанїзаціях у иньших народів.

Над сею справою вартаб призадуматись і обговорити її докладнїйше, наколиж она малаб бути тим товчком, з котрого орґанїзація набралаб сили житєвої, через що сталабись будовою на твердій основі а не булаб твердинею на ледї.

Гадаю, що д. Ардан не відкажесь від сего, щоб сю справу докладно пояснити Союзовцям в „Свободї.“

Що до орґану Союза, то справа не малої ваги рівнож і годжусь з виводами д. Бєлї і єго пропозиціями. Одно ще додавбим, а властиво відповівбим п. Бєлї всказуючи звідки взяти фондів, щоби видавати Свободу два рази у тиждень а ненакладати тягару на членів. Щоби незапускатись за далеко, та щоби по моїй дописи не переїхавсь олївець в редакції спитаю лишень членів Союза як їм подобаєсь „нїбито словенська „Свобода.“

О нїй може хтось поговорити на конвенції а я скажу лишень що як чув, що она а властиво її видаванє, коштує мало що меньше від руської. Чи не добре булоби, щоби Р. Н. Союз змив з себе чорну пляму і застановив видавати „псевдо словенську Свободу“ а суму, котру вона пожирала, обернути на розширенє і улїпшенє руської „Свободи.“

Кіньчачи свої вступні уваги прошу Союзовцїв, щоби відізвались та сказали д. Бєлї де они суть і щоби до сего додали: „Не будемо мовчати.“

Петро Кирилюк.

Смертельні пригоди воздухоплавцїв.

Послїдні днї для воздухоплавцїв були дуже нещасливі. В ріжних сторонах Европи скоїли ся нещасні випадки, які сьвідчать, що воздухоплавство в нинїшних часах не так то безпечне, як би по ріжних технїчних улїпшенях здавало ся. В Штетинї минулої недїлї підняв ся бальон „Поммерн“ коло публичної купели на березї Балтийского моря. В ґондоли находили ся чотири особи, а то: посол нїмецкого парляменту проф. Дельбрік, банковий урядник Семетгак, будівничий Бендгун і купець Гайн. Бальон ударив о комин фабрики, потім зачепив ся о телєґрафічні дроти і сильно ушкоджений помчав ся над море, де відбув ся ще страшнїйший кінець катастрофи. Банковий урядник Семетгак так оповідав про сю нещасливу подорож: „Коли бальон вдарив о комин фабрики, наслїдки того показали ся страшні. Проф. Дельбрік зранив ся тяжко в голову і зломив ногу, радник будівництва Бендгун зломив руку і ногу і розвалив собі голову; я і купець Гайн ще найменше потерпіли. Гайн розбив собі голову а я вдарив ся о край ґондолї так, що сейчас почув біль в грудях. Крім того я звихнув собі ще ногу в колїнї. Далеко небезпечнїйше було з'ударенє з телєґрафічними дротами, бо через те подерла ся бальонова ослона, так що остала ся лише половина з неї і заходила небезпека, що спаде цїла ослона а бальон впаде з висоти 1,900 метрів. Отже ми старали ся спуститись на землю. Керманич бальона Дельбрік хотїв отворити вентиль, але то було не можливе, бо перервала ся була линва. Отже не було бесїди о тім, щоби ми могли спустити ся на землю і ми здали ся на судьбу. Ми перелїтали через Свінемінде і летїли понад Балтийским морем; наконець опинили ся на північнім сходї від острова Руґії. Ми старали ся з цїлої сили удержатись як найдовше у воздусї і спустити ся в Швеції на землю. Тимчасом бальон дістав ся в хмари і спустив ся о яких 50 метрів на долину. Ми посунули ся знов до Руґії і Сасніц. Тут постановив керманич відорвати ґондолю, перерізуючи сполучаючу линву. Ми зачали спадати з висоти пятьсот метрів а відтак з нечуваною силою вдарили о воду. Нам всїм чотиром удало ся якось увільнити ся, але ми були дуже змучені і поранені та зачали один по другім потапати. Мене зачали також сили опускати. Добуваючи послїдних сил, видобув ся я якось з тої ослони бальонової, котра нас всїх була обмотала і так дочекав ся я якось ратунку. Я чув ще послїдні стони моїх товаришів, аж остаточно стратив сьвідомість“. — Инші учасники сеї подорожи очевидно погибли і тїла Бендгуна та Гайна добуто зараз з води. Трупа посла Дельбріаа виловлено з води аж пізним вечером. — Про другу бальонову катастрофу доносять з Вроцлава. В недїлю підняв ся там бальоном „Schlesien“, професор вроцлавского унїверситету Абеґ в товаристві жінки, одної своячки та одного інжинїра. Вітер занїс бальон в сторони Келїна на Поморю, де воздухоплавцї постановили висїсти. Перші висїли з бальона жінка, своячка та інжинїр, а проф. Абеґ лишив ся якийсь час в ґондоли. Нараз сильний вітер вхопив бальон у воздух і кинув ним сильно о землю коло Барнова. Там знайдено Абеґа тяжко раненого. Єго перевезено до шпиталю, де нещасний небавком номер. З Бравншвайґу доносять: Бальон „Бравншвайт“, що злетїв тут в недїлю рано осїв в Гольштайнї о год. 4. по полудни, але так нещасливо, що оден з подорожних зломив собі ногу. — Того самого дня в Празї не пощастилось австрийскому воздухоплавцеви Гієронїмусови. На площи перегонів зібрало ся до 15.000 видцїв. Коли лїтак найшов ся у висотї 10 метрів над землею, захопив єго сильний вихор і перевернув. Зібрані люди розбігли ся перелякані, щоби машина не впала їм на голови. Однак аероплян упав трохи дальше і цїлком розторощив ся. Гієронїмус потовк ся сильно на голові і раменах, але житю єго не грозить небезпека. — Про катастрофу коло Сан-Себастіяну (купілева місцевість в Еспанії над Біскайским заливом) подають такі подробицї: Французкий воздухоплавець Лєбльон робив вже в мартї кілька злетів лїтаком своєї конструкції, але з причини непогоди не все єму як слїд удавало ся. Минулої суботи погода дописала і Лєбльон розпочав знов злети. Підлетїв горі, окружив луком побереже і спустив ся легко на землю. Відпочавши, піднїс ся знов у воздух. Сим разом пустив ся над морский залив і у висотї яких сто метрів зачеркнув велике колесо в напрямі надбережних бульварів. В хвили, коли лїтак находив ся над замком Мірамар, мотор нагло відмовив служби. Численно зібрані видцї побачили, як лїтак хитаєть ся і спадає чимраз скорше на долину. Лєбльон упав в море а мотор накрив його своїм тягарем. Наслїдком потрясеня мозку і придавленя мотором, воздухоплавець не міг ратувати ся плаванєм, хотяй мав навіть ратунковий пояс. На поміч поспішив моторовий човен. З води добуто лиш трупа і привезено на берег. Лїкарі пробували безуспішно привернути єго до житя. Між людьми, що приглядали ся злетам, находила ся також жінка воздухоплавця. Бачучи єго упадок, видала оклик розпуки і дістала нервового атаку. Потім з плачем кинула ся на трупа. Убитого перевезено до Гавру, де мешкає єго родина. Лєбльон є вже пятою жертвою лїтаня аероплянами: перед ним погибли Фернандець, Лєфеґр, Фебер і Деляґранж.

ОГОЛОШЕНЄ.

Тов. „Руський Молод. Клюб Поступовий“ від. 70. Р. Н. С. в Джерзи Сіти, Н. Дж. подає отсим до відомости, що місячний мітинґ сего Тов. відбуде ся в недїлю дня 8-го мая с. р. зараз по вечірни в гали церковній. Рівночасно повідомляєсь, що в місяцях маю і червни буде принимати ся членів без вступного. Зголоситись можна в цїли принятя на сїм мітинґу або до секр. А. Онисик, 68 Morris st., Jersey City, N. J. Добра наґода для тих, що не належать єще до жадного братства. Тож вписуйтесь громадно.

— Де є Лукаш Ґлейта? Походить з Ґерляхова, шариської столицї та має пробувати десь коло Микиспорту, Па. Хтоб про нього що знав, або він сам нехай зголосить ся до Mich. Glejta, 8 Kulik st., Clifton, N. J.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Заграничнa політика.

Чи на далекім сході сьвіта справдї настає новий день? Старенькі Хіни, на які досї глядїли ми як на сиву бабусю, намагають ся тепер відмолодніти. Тисяч літ всьо діялось там на старий лад, і в господарсдві і у всїм прочім житю, а в остатнїм столїтю стали вже напирати на Хіни ріжні европейські держави, аби завести там свою господарку. (очевидно не на хінську а на свою користь). Хіни від довгих столїть заперли були доступ до себе всїм чужинцям. В останнїм столїтю передовсїм Анґлія а за нею Росія, Франція і Нїмеччина з мечем в руцї, старались насильно вдерти ся до Хін. Европа шукала там збиту для свого промислу, а попри се одна держава европейська не хотїла бути гіршою від другої і тому одна за другою перли ся вони до Хін. В сей спосіб прийшло нїби то до „винайму" богатьох місць на морскім березї хінської держави деяким европейським державам. По правдї був се не „винайм", але рабунок чужої землї. З півночи Росія і Япан сильно стали напирати на Хіни, навіть на столицю хінську, на місто Пекін. Здавало ся вже, що з Пекіном буде тепер так зле, як в 1860 роцї, коли то се місто під напором французького на анґлїйського війска мусїло відступити свої пристани чужим державам а Амурський край Росії. Тимчасом в остатнїм часї, Хінп, якби в відповідь на ворожий напір чужих держав, змагають ся витворити в собі силу проти сего чужого напору і нинї можна вже доглянути, що Хіни, на які сьвіт глядїв вже як на стару бабусю, починають рухатись, відживати. Незвичайно гарна будучність отвирає ся тепер перед величезною хінською державою, яку замешкує 400 мілїонів душ. Сотки нових зелїзниць буде вибудованих в Хінах при помочи европейських і американських капіталів з европейських і американських матеріялів і під проводом европейських та американських інжинїрів, — однак відтак управу всїх отсих зелїзниць переберe на себе хінська держава.

При кінци марта сего року хінське війско з найлїпшою збруєю в руках заняло столицю Тибету і вигнало відси Даляй-Ляму, тамошнього духовного володаря, який піддавав ся впливам Росії і Анґлії. Хінцї доказали сим всему сьвітови, що хінська столиця Пекін є столицею і Тибету. Хоч Анґлія заопікувалась прогнаним Даляй-Лямою, то все таки покищо Анґлія вдоволена з того, що від тепер Хіни виручать її в тім, аби охороняти Тибет від наїзду Росії. Правда, Хіни можуть бути колись небезпечні для Анґлії именно, якби Хіни зайшли до Індій, які є тепер під владою Анґлії. Однак покищо се ще не можливе і тому покищо Анґлія не лякаєть ся ще хінської перемоги в Тибетї.

Тимчасом виступила Америка з думкою, аби Хіни перебрали на себе росийські зелїзниці в північній Манджурії. Грошї на се дісталиб Хіни від Америки. Росія квасним лицем повитала сей плян, а Япан таки виразно але чемно спротивив ся сему. Япан розуміє сю думку Америки як замах на своє житє, однак він не може дразнити Америки, бо Америка се найлїпший купець япанського шовкового і бавовняного промислу і найдогіднїйший витворець сирого матеріялу для чимраз красше цвитучого японського промислу. Без Америки упавби весь японський промисл. Япанови треба також вільного доступу до полудневої Манджурії, який то доступ Япан тепер безправно але направду отвирає лиш для себе а запирає всїм иншим отже і Америцї. Япан господарує тепер в полудневій Манджурії якби у своїй коморі, а якби Хіни взяли від тепер японські зелїзниці в полудневій Манджурії в свої руки, то всьо се відразу змінило би ся на користь Япану. Отже між молотом і ковалом найшовсь тепер Япан. Без Америки згинув би японський промисл а Америка хоче тепер унещаслити Япан в полудневій Манджурії. Взагалї, аби вдержатись при житю, Япанцї мусять шукати прожитку на Филїпінах, на западних берегах Америки, на Кореї і в Манджурії. Сам Япан не може вижити 47 мілїонів Япанців. Половина землї в Япанї се гори, на яких нїчо не родить ся а населенє в Япанї густїйше, нїж в Нїмеччинї або в Анґлії. Довги японської держави по останній війнї великі, Япанови загрожує американська фльота, а приязнь Анґлії до Япану майже цїлком вже остигла. Проте мусить тепер Япан жити в згодї з давним ворогом, з Росією — і серед невпинної працї спокійно ждати на може красшу будучу долю. Не цїлком добре ведеть ся Япанови і в напів завойованій Кореї. З кождим днем стає там земля чимраз горячійша для японських ніг. Найславнїйшого японського політика, Маркіза Іта, замордовано недавно в Кореї і нема там місяця без подібних хоч меньше голосних протияпанських заяв.

Дивить ся на всьо се Росія а тимчасом отвираєть ся перед нею можливість знищити самостійність Перзії. Росийське війско стоїть в північній Перзії якби у себе дома, бо Перзія безсильна. Не має при тім гроший. Позичити грошї може Перзія лиш в Росії або в Анґлії. Се значило би для неї здати ся зі всїм на ласку та неласку чужинців. Недавно пробувала перська держава зібрати потрібні їй грошї між самими своїми жителями, однак се не вдалось. Чи не знак се, що самостійна перська держава вже не година жити і що тому вона помре? Анґлія поки що спокійно жде, запевнивши собі в 1909 роцї виключне право плавби в устях сусїдних від Перзії мезопотамських рік і чекає, коли росийські козаки зачнуть стрясати овочі з дерев перського шаха. На підставі угоди з 1907 року так чи сяк, Анґлія при подїлї Перзії має одержати полудневу її частину. Отже навіть хитро і розумно і добре є тепер для Анґлії спокійно ждати, аж Росія своїми шибеницями в північній Перзії цїлковито сама приготовить всьо до розділу перської держави. Анґлія не потребує сего і не хоче, аби вся Европа бачила її при катівській шибеничній роботї в Перзії... Се не годило ся-б із знаною в Европі давною славою Анґлії як заступниці людської гідности.

Що иншого Росія. Їй се якраз до лиця. Вона не відтягнеть ся перед нїякою поганію і перед нїким з нїчим незасоромить ся. Їй смакує така праця. Росія „працює" так де лиш може, між слабими сусїдами і у себе дома. Недавно росийське правительство дало пізнати президентови росийської Думи, Хомякову, що він і дума послів не мають для росийського правительства нїякого значіня. Проте Хомяков зрік ся бути президентом в Думі. Послам в Думі не сказав росийський міністер заграничних справ Ізволський анї словечка про заграничну політику Росії, але за те росийське правительство предложило тій самій Думі до ухвали закон, що в Росії можуть бути тілько московські школи, хоч в Росії жиють не лиш Москалї, але і инші великі народи. Вершком насильства російської держави є знесенє самостійности Фінляндії. Фінляндія належала досї до Росії, але мала запоручену самостійну, свою власну автономію, свій сойм, і т. д. Тепер Росія насильно знесла сю свободу Фінляндії. Чому? Чи через сотку літ, як Фінляндія творила спілку з Росією, Фінляндія колинебудь стояла на перешкоді державним інтересам Росії? Нї. А преціньРосія згнобила тепер і Фінляндію. Почало ся се ще в осени попереднього року. Тодї вже Росія цїлком неправно, проти ухвали фінляндського сойму, піднесла грошеві додатки Фінляндії на спільні військові цїли. Росія придусила тепер Фінляндію, бо тепер діждалась Росія доброї хвилї на се. Духи недавної российської революції тепер заснули, сама Фінляндія не зможе оборонитись перед насильством, отже тепер можна вже знову зміцнювати росийську державу, відбираючи свободу мілїонам народу. Правительственні московські посли в росийській Думі (т. зв. октябристи) ще й в долонї плещуть, що їх московський цар так гарно вміє всяким народам волю відбирати.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

Май.

5	Ч	Теодора еп.
6	П	Георгія влм.
7	С	Сави, Єлисав.
8	Н	Томина. Марка
9	П	Василія
10	В	Макс., Язона
11	С	9 Муч. в Кия.

— Доносить нам д. Турляк з Bremond, Tex., що від часу, як люди побачили звізду з хвостом на заходї (комета Галея) то за чали пророкувати, що буде конець сьвіта. Особливо напав переполох на тамошних мазурів, які страшенно боять ся кінця сьвіта тай сподіють ся що він наступить от от. Баби голосять та заводять, начеб вже дійсно вмирали.

— При списї людности в Техсас Поляки вживали всїх способів, щоб наших людий позаписувати Поляками. Пробощ з Bremond, Tex. оголосив з амбони, що „Русини давно належать до „Korony Polskiej" тому і тепер можуть ся сьміло записувати Поляками. Але Русини тамошні не дали збаламутити ся і записували ся всї Русинами при чім дуже помічними були тикети „Шершеня". Декотрі пішли лиш до ляхів, але таких мало.

— Військова революційна орґанізація. З Петербурга доносять, що відкрито там велику революційну орґанізацію серед військових кругів. Полїція арештувала на Невськім проспектї одного з терористів, що втїк з Якуцка, де перебував на вигнаню, і дійшла до переконаня, що має дїло із з'орґанізованим заговором революційним в армії. В погони за провідниками полїція арештувала одного з них, а то інжинїра військової маринарки, Костенка. Перевезено його до петропавловської кріпости. При ревізії найдено при нім документи, з котрих виходить, що на чолї орґанізації стояв високий урядник, державний рядник Святловский.

— Двайцять-пяті роковини смерти Мик. Костомарова. В середу 20 м. м. минуло 25 літ від дня смерти нашого великого історика й письменка Миколи Костомарова. Для пошанованя тих роковин відбуло ся в авдиторії київського університета спеціяльне засїданє товариства ім. Нестора літописця, посьвячене памяти М. Костомарова.

— Атентат на президента міністрів Франції. Онодї в французькому місті Сєн-Етієн арештувала полїція робітника Дюплєнїла. Він силкував ся конче дістати ся до перебуваючого там президента міністрів Бріяна. При арештованому знайдено два кінжали (ножі до пробиваня) і два набитих револьвери. Дюплєніль признав ся, що хотїв убити міністра за се, що сей робітник не міг дістати якоїсь посади.

— Маневри під водою. Французька воєнна маринарка має також підводні судна. Є се металеві, заднені човни зі штудерною машинерією. Пливають ними по поверхни води, а як бажають, то зануряють ся під воду. Люди, котрі знаходять ся в підводних суднах віддихають воздухом витворюваним машиною. Підводні судна потрібні на те, щоби при їх помочи підмінювати ворожі воєнні пароплави. Онодї відбули ся маневри таких підводних суден коло одної воєнної французкої пристани. Пишуть газети, що проби з сим випали добре. Чого то вже не вигадають людські уми на нищенє людий.

— Перед пару днями в наслїдок передвчасної експльозії динаміту на торі желїзничім близько Roseville, N. J. зістало вбитих 5 робітників. 35 фунтів динаміту вибухнуло з страшенною силою, розриваючи 4-ох робітників на кусні. Сїмох дальших скелї і камінє покалїчили так тяжко, що один в дорозї до шпиталю помер.

— Перший сойм в Боснї. По першім прилученю Боснї до австрійської держави не було там сойму, аж доперва тепер коли Австрія забрала сї краї під себе назавсїгди, буде отворений і сойм. Вибори до сего першого сойму відбудуть ся в червни с. р. Доносять також, що Українцї, які переселили ся до Боснї кладуть свого кандидата.

— Китайське дневникарство. Хоч Китай — колиска дневникарства (Вісти з Пекіна обходили м. р. тисячлїтні роковини свого істованя), то новочасне дневникарство знайшло до нього доступ щойно в останних часах. Росказує про те китайський мандарин Лї-Хаопе в париській „Revue" ось що: Китайцї дуже інтересують ся тепер своїм дневникарством і беруть живу участь в усїх політичних випадках і реформах. Досить заглянути до якої небудь китайської чайнї, щоб переконати ся про невичерпану балакучість і цїкавість синів Небесного Царства. І китайські женщини цїкаві не меньше чим бридка частина людського роду, а їх служба то живий дневник, зовсїм як у нас. Дневники, котрі розвинули ся по 1900 р., мають найріжнїйші форми. Одні загальні, росказують про все по троха, инші спеціяльні, присьвячені торговлї, рільництву, науцї або релїгії. Є також преса сатирична, що критикує карикатурами правительственні сфери, справки урядників, страшенно скомпліковані іспити кандидатів на уряди, примітивні комунікаційні средства та иньші перестарілі інституції. Китайцї знають сім способів писаня: старинний, літературний, гарний або цьвітистий, звичайний, півлітературний, півзвичайний і довірочний (митовий). Дневники редаґує ся звичайним письмом і новими азбучними знаками, заведеними правительством на місце давних образовпх знаків. Те азбучне письмо скоро ширить ся серед убогих верств населеня, хоч воно загалом стоїть на дуже низькім уровени образованя. Що правда, для зарадженя недостачі образованя утворено окремі товариства (приватні), що орґанізують по містах і селах безплатні відчити, в котрих пояснюєть ся те, про що пише преса. Правительство видає раз враз нові закони в справах преси. В тих законах занимаєть ся воно особливо справою з'ужиткованя дневникарського паперу а то з тої причини, що все писане і друковане посьвячене сьвятим мужам минувшини, отже уживанє дневникарського паперу до невластивих цїлий було би тяжким гріхом, котрий міг би на людий стягнути нещастє. Китайський народ переконаний, що хто безчестить друкований папір, той осліпне. Отже до звичайного ужитку в щоденнім житю фабрикують дешевий папір з соломи. Друкований папір законом заборонено вкладати навіть в обув для скріпленя підошви. Кромі правительства опікуєть ся задрукованим папером також певна кляса бонзів, що мандрують по містах і селах та скрупулятно збирають всякі навіть найменші кусні задрукованого або засипаного паперу, щоби хто не спрофанував його, і торжественно палять перед статуями богів. Будь що будь та честь Китайців для писаного і друкованого слова просто зворушує, але мабуть не довго вона утримаєть ся, бо европейська цивілїзація щораз більше заливає Китай.

— Диспенза in articulo mortis. Конґрегація сьв. тайн видала розпорядженє, що на випадок небезпеки смерти кождий сьвященик в присутности двох сьвідків може поблагословити подружє, хотяйби заходили перешкоди навіть публичні, але канонїчного права. В таких випадках кождий сьвященик має власть удїляти диспензу від канонїчних перешкод. Се розпорядженє відносить ся не лише до конкубінарїїв, але й до инших випадків неважного подружя, коли именно ходить о управненє потомства.

TRENTON, N. J. бр. сьв. П. і П. від. 245 подає до загального відома, що в місяцю маю і червни принимає нових членів без вступного а від 35 літ за половину вступного. — П. Черкас пр., Ів. Войтович секр.

NEW ALEXANDRIA, PA. бр. сьв. П. і П. від. 82 ухвалило на річнім мітингу, що хто не заплатить один розмет зістане суспендований. Хто не заплатить 2 розмети зістане виключений.— М. Богоніс секр.

ELIZABETH, N. J. бр. сьв. Вол. від. 65 подає до загального відома, що місячні мітинґи відбувають ся в кожду другу суботу в місяци в гали п. Левчака. Початок мітингу точно о год. 7-ій з вечера — Уряд бр.

SCRANTON, PA. бр. Пр. Дїви Марії від. 123. подає своїм членам до відомости, що мітинг буде відбуватись після ухвали остатного мітингу, в гали церковній, де давнійше, другої неділї в місяци, зараз по Службі Божій, а не так як давнійше о 2-ій год. — Гр. Мрикало предс.

NEW YORK, N. Y. бр. сьв. Володимира, від. 108. подає до відомости, що річний мітинг відбуде ся дня 7. мая 1910 під ч. 167 E. 4-th st. точно о 8. год. вечер. На сім мітингу буде вибирати ся новий уряд на цїлий рік. Просить ся всїх членів, щоби явили ся на сей мітинг. Неявивший ся член платить 50 ц. а комітетовий 1 дол. кари. — Гр. Черкас рек. секр.

БАЛЬ! в TROY, N. Y. БАЛЬ!!!
В суботу, по провідній неділї т. є. 14. мая старанєм Сестрицтва сьв. Ольги відбуде ся баль в Germania Hall, River str.
Вступ 25 цнт.
Сто членкинь-Сестриць запрошує всїх:
Хто по довгім пості,
Хоче потанцювати,
Нехай на наш баль прибуде,
А не буде жалувати!
Сестричний Комітет бальовий.

ПОДЯКА.
Музичне товариство „Руско-Українська Банда" в Джерзи Сіти, Н. Дж. отсею дорогою складає товариству „Руський Молодечий Клюб Поступовий" в Джерзи Сіти, Н. Дж. найсердечнїйшу подяку за великодушне удїленє підмоги в сумі 25 долярів.
В Цаповський, предс.
М. Смакула, кас.
М Мікула, секр.

КОНКУРС.
В гр. кат. руській парохії в Елизабет, Н. Дж. є опорожнене місце дякоучителя. Кандидат мусить розуміти ся на церковнім уставі і хоральнім сьпіві. Місячна платня 30 дол. (можливо, що й 35 дол.) і місячні доходи. Голосити ся треба на адресу:
Rev. P. Poniatyszyn
BOX 112, ELIZABETH, N. J.

СТРАТА НА ВАЗІ.
Страта на вазї є безперечним обявом якоїсь недуги. Страта на вазї завсїгди йде перед стратою сил, одним словом перед всякими иньшими клопотами. Одинокою дорогою, якою назад можна придбати своє здоровлє, є скоре скріпленє апетиту та сейчасове побільшенє сил цїлковитого травленя кормів. В сій цїли нїчо не можемо лїпшого порадити як Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, средство, на якім можете зовсїм певно полягати. Се средство сейчас приневолить усї орґани травленя до безпроволочної працї і сповнюванья своїх звичайних обовязків, але кромі сего додасть жолудкови досить животних сил на се, щоби працю сю сповнював без жадного напруженя. Лїченє розпочинайте скоро, щоби Ваш жолудок раптом не найшов ся в тім положеню, де вже не прийме нїяких лїків. З хвилиною, коли цьвіт Вашого лиця стане білий або зеленкавий, коли пічнете тратити на вазї і силї, коли травленє не відбуває ся докладно, коли легко мучите ся, тоді власне є найвідповіднїйша пора заживати Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина. По всїх дружсторах.
JOS. TRINER,
1333-1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Руско-Анґлійський ТЛУМАЧ
з котрого можна дуже скоро навчитись анґлійської мови.
Сторін 256. Тверда оправа. Ціна 60 центів.
Замовляти у:
And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N.J.

Що ви читаєте?
Найкраще в'ужиткуєте свої вільні від працї години, коли будете читати
ІСТОРІЇ НАЙСЛАВНІЙШОГО В СЬВІТІ ДЕТЕКТИВА
Шерлька Гольмса
одиноке українське видане, оправлене в кольорові окладки.
Кождий зошит становить цїлкой осібну історію,
а не продовженє попередних.
Доси вийшло в українськім перекладї 12 зошитів:
1. Тайна молодої вдови.
2. Наречена прокуратора.
3. Кровавi жемчуги.
4. Злочин в печері гри.
5. Дочка лихваря.
6. Коронкова сукня королевої.
7. Пропащий наречений.
8. Слїдчий пюх старшого кельнера.
9. Крадїж величезного бриланта.
10. Убійник женщин.
11. Остров божевільних.
12. Фальшівник гроший.
Поодинокий зошит 15 цнт., 12 зошитів нараз $1.60.
6 зошитів нараз 85 цнт.
(Ціни подані в оплатою почти).
Замовленя в грішми посилайте до
RUTHENIAN BOOKSTORE,
439 NORTH SIXTH AVE., SCRANTON, PA.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.
Їх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ,
712 Carson st. S. S. Pittsburg. Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицький,
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Геодозий Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Бєля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave. Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 391 Maple Ave Kingston, Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин,
Box 112, Elizabeth, N. J.
адреса мешканя
326 Rose Hill Place,
Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Бєля, 56 Hamilton Str., Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — Принимає членів до 45 літ жита.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.
В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00.
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.
Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.
В разі утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.
б) одної руки, ноги або ока $200.00.
Если отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний Секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинги братств і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по 2 центи від слова для братств і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і инші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разї оголошене безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким злє обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній сторонї папиру.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

До Всіх Вп. Секретарів і Орґанізаторів Відділів Р. Н. Союза.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали деклараций без виповненя сьвідоцтва лїкарського, яке находить ся на другій сторонї декларації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклараций просимо на те уважати, щоби на деклараціи було подано на яке посмертне член хоче належати перечеркненем слова ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иньшого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або рускої віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклараціи пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклараціи.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

Рух в Відділах Р. Н. Союза.

PROVIDENCE, R. I. бр. Кн. Даниїла від. 73. Р. Н. С. подає до відомости своїм членам, що слїдуючий мітинґ відбуде ся 15. мая о год. 2.30 по пол. в Union Temple Hall, 96 Mathewson str. Запрашає ся всіх членів, щоби явились на сей мітинґ. На сім мітингу будуть обговорюватись важні справи. Член, не явивший ся, буде караний 25 цнт. а урядник 50 ц. Взиваєсь позамісцевих членів, щоби вирівнали довг, котрий залягають до каси бр.; в противнім разї будуть викинені з бр. і Р. Н. С. — Г. Микитин секр., А. Сидор пр. — Адреса: H. Mykytyn, 14 Weeks st., Providence, R. I.

OIL CITY, PA. Бр. Усп. Пр. Богородиці від. 139. Р. Н. С. взиває отсим своїх членів, щоб кождий вирівнав свої залеглости на квартальнім мітингу, який відбуде ся 8-го мая с. р. в гали 38 Stevens str. На сім мітингу відчитаєсь справозданє касове. Єсли довгуючий член не явить ся на сім мітингу, буде вичеркнений з Братства і з Р. Н. Союза.— М. Фрас, секр., І. Романчак, пр., І. Фрас, кас.,

Балї і Представленя

(Оголошенє в сій рубриці коштує: для бр. в Р. Н. Союзі і гр. кат. парохій по 2 цнт., а для всіх других по 4 цнт. від слова).

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ устроює Братство сьв. Ап. Петра і Павла в Ню Брітейн, Конн. дня 14-го мая с. р. в Turner Hall Arch str.

Запрашає ся всіх Русинів місцевих і з околиці до якнайчисленнїйшої участи. Початок о год. 7-ій вечером. Вступ для мущин 25 ц. для дівчат і женщин вступ вільний. За добру забаву і чемну услугу ручить

В Syracuse, N. Y. 12. мая в гали І. Ґеміноского, 1411 Genesee str., устроює читальня „Просьвіта" представленє театральне „СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ".

Особи:

Прокіп ..... Гринько Боднар
Одарка ..... Ксенька Бандас
Уляна ..... Ксенька Іжак
Олексій ..... Іван Шеремета
Кандзюба ..... Олекса Надяк
Стецько ..... Никола Крук
Тиміш ..... Федь Яєчник

По представленю сьпіви народні на мішаний хор, і забава з танцями. Початок 7.30 год. Вступ 25 цт.

Конкурси.

— Парохія в Minersville, Pa. пошукує доброго дяка, щоб знав провадити школу і нотний сьпів. Зголошеня на адрес: о. А. Камінский, Minersville, Pa.

— Шукаю дякоучителя. Першенство будуть мати ті, що знають нотний сьпів і уміють напів галицький і угорский. Близші інформації удїлю інтересованим листовно. — о. М. Данилович, гр. кат. руський священик, в Latrobe, Pa., Box 11.

ХТО не має а хоче дістати банкові папери до пересиланя гроший до краю, нехай сейчас пише на адресу:
Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson St., New York.

Календар-Провідник
на рік 1910
тепер лиш 25 цнт.
Пишіть до
EUG. HWOZDYK
705 Mint Alley, S. S. Pittsburg, Pa.

Гей! та деж ви люди?...

Гей! та деж ви люди
правдивої сили,
чи вас всїх собою
земля привалила?
Чи вся давна слава
лягла у гріб з вами,
що ми вже не годні
віджити з нетями?
Гей! вставайте ви нам,
твердим сном сповиті,
вічні очайдухи
та борцї сердиті
Та вертайте ви нам
шумною юрбою,
щоб весь сьвіт заколотити
новою борбою.
Нехай знають люди,
як-то в нас живеть ся,
що у наших грудях
живе серце бєть ся.
Най знають, чим наша
скорбна дума жила,
чим душа прибита
з віку накипіла...
Проснїть ся! вставайте
дружино завзята!
та не дайте внукам
без слави вмирати.
Вертайте нам нині
з сирої могили,
бо вже наші кволі душі
з болю понїміли.

Можете заробити
легко від 8 до 20 дол. тижнево
через розповсюдюване наших Російських, Герцеговинских і Дальматинских тютюнів між своїми приятелями. Проби тютюну висилаємо даром. По ближші інформаціі голосїть ся до:
Europe Importing Tobacco Co.
32 Union Square, New York, N. Y.

R. J. GLICK
Аґент асекураційний від огня
26 Офіс находить ся в
WILLIAM Mc CONNELL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

Др. ВИСОЦКИЙ,
одинокий в Нюарку руський лїкар і хирург З СТАРОГО КРАЮ
лїчить всї недуги мущин, жінок і дїтий.
Спеціяліст від недуг жолудка та всїх всїх секретних, половых хорот мущин
Вилїчує з подуги на завсїгди, як би і застарілою і занедбаною вона не була
Перші оглядини хорого даром.
26 Говорю по російськи.
Office 142 Ferry str.,
NEWARK, N. J.
TELEPHONE:
L. D. 1105 Market; 533 B. Newark.

Петро Ярема
руський погребник
виповизичає керичі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою ул.)

Нові українські рекорди
справджені в Галичини

Суть вони 10-їнчові подвійні 65 цнт. штука. Сї рекорди суть на обі сторони. На одній сторонї пісню, а на другій пригравки до танцю. Великий фонограф і 12 рекордів продаємо в цїні по $15.25. На жадане посилаємо безплатно катальоґ.
GLOBE RECORD & SUPPLY CO.
213-215 E. 4-th St., New York.

ПРЕНУМЕРУЙТЕ гумористично - сатиричну часопись **„ШЕРШЕНЬ"!!!** Коштує $1.50 на рік.
SZERSZEN
439 N. 6-th. Ave. SCRANTON, PA.

ПРОЦЕС.

(Продовженє зі сторони 3-ої),

Пит.: А на що хотїв вас Чалий мати за сьвідка? Відп.: Він сказав, що на се, бо о. Арсеній заміряє внести скаргу проти тих, що оголосили статю в „Свободї."

Судія: Повторіть питанє, п. стеноґрафе.

(Питанє повторив стеноґраф).

Відп.: Бо він казав, що о. Арсеній, Мендельсон і Адамяк приходили до неї і її грозили.

Судія: Добре, но питанє звучить, на що, в якій справі мали ви бути сьвідком.

Відп.: Бо він питав ся її, чи вона не відкликала-б тих слів, які говорила в хатї Білущенка. А вона сказала: „Нї, всьо то, що я говорила, була правда, тїлько менї грозили."

П. Ґарван: А для чого він їхав там, аби бути сьвідком?

П. Снїткін: Протестую проти форми питаня.

Судія: Протест ухилений. Застереженє.

Відп.: Бо він сам не міг взяти її з собою. Він хотїв мати когось за сьвідка на се, аби вона евентуально не говорила, що він (Арсеній) нїчого їй не зробив.

Пит.: А Чалий говорив, що по-що він їде до Олифанту?

П. Снїткін: Протестую проти сего, бо питанє є невідповідне, недорічне, невмісне та оперте лише на поголосцї.

Протест не піддержаний. Застереженє.

Відп.: Він казав, що Марія хотїла присягнути, що всьо була правда, що те, що вона говорила, було правдою.

Пит.: Но чому він не запровадив її до иншого мирового судії в Мейфільд, чи він про те що говорив?

П. Снїткін: Протестую, аби питанє було в сей спосіб ставлене, бо такий спосіб є вже на перший погляд невластивий; питанє тим способом ставлене домагаєть ся від сьвідка, аби він думав над тим, який був настрій духа у другого сьвідка.

Судія: Протест ухилений. Се є перехрестне допитуванє.

П. Снїткін: Застерігаю собі право відклику.

Відп.: Бо він не мав там жадних знакомих.

Пит.: Як віддалений Мейфільд...

Судія (перебиваючи): Хто не мав знакомих в Мейфільд? Відп.: Чалий.

Пит.: Чи Чалий не мешкав в Мейфільд? Нї, він мешкав в Олифантї; він мене лише відвідував.

П. Ґарван: Чи ви знали, що в Мейфільд є двох мирових судиїв? Відп.: Нї, я не знав.

Пит.: Як далеко з Олифанту до Мейфільд? Відп.: Менї здаєть ся, що тїкет коштує 17 центів.

Судія: Отже як буде далеко, десять чи пятнайцять миль? Відп.: Не можу сего сказати, я не знаю.

П. Ґарван: А де ви заїхали в Олифантї, чи ви пішли насамперед на морожене (ice cream), так або нї. Відп.: Ми ходили насамперед до Петра Свали.

Пит.: А по-що ви ходили до Петра Свали? Відп.: Бо я знав Свалу, а Чалий хотїв поспитати про адвоката.

Пит.: Ви казали, що Чалий мешкав в Олифантї. Відп.: Так, він там учителює.

Пит.: Чи ви перед тим знали Кирчова? Відп.: Нї, я запізнав ся з ним по раз перший в Олифантї.

Пит.: Де ви стрітились з ним в Олифантї? Відп.: У Петра Свали.

Пит.: А куди ви пішли від Петра Свали? Відп.: Ми пішли до публичного нотаря, Нїдля.

Пит.: Чи ви йшли всї разом? Відп.: Чалий і Марія пішли наперед, а я йшов за ними.

Пит.: Так, а чи до хати прийшли ви всї разом? Відп.: Так.

Пит.: Чи Кирчів йшов з вами? Відп.: Я не тямлю, чи він був з нами чи нї.

Пит.: То ви сего не тямите? Відп.: Не тямлю.

Пит.: Чи ви... Відп. (перебиваючи): Я знав, що він є у Нїдля.

Пит.: А як далеко від Свали до Нїдля? Відп.: Не дуже далеко.

Пит.: Як воно може бути далеко? Відп.: Треба йти до рога другої улиці.

Пит.: Чи Кирчів йшов з вами, чи тепер собі пригадуєте? Відп.: Я не тямлю.

Пит.: Чи він вийшов перед вами з хати Свали? Відп.: Менї здаєть ся, що він відійшов перший і то з Бєлянським.

Пит.: Чи ви вже застали його у Нїдля, як там прийшли? Відп.: Так, він вже там був.

Пит.: Як довго були ви у Нїдля? Відп.: Я не пригадую собі докладно. Я не мав при собі годинника і не можу знати докладно.

П. Ґарван: Я скінчив.

(Дальше буде).

АРТИСТ РІЗБЯР
Евгеній Василенко
виконує усякі роботи
входячі в обсяг церковної штуки, як:
ІКОНОСТАСИ
ВІВТАРІ
ПРЕСТОЛИ
БАЛЬДАХИНИ і т. д.
Золотить і малює ікони.
Усї роботи виконує добросовісно.
EUGENY VASYLENKO
337 W. Center St., Shenandoah, Pa.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

До відомости членів бувшої корпорації Р. Нар. Дім в Америці, маючих шери А.

Сею дорогою повідомляє Ліквідаційний Комітет всіх членів з уділами А), що висилає днесь друкований звіт і справозданє з поданєм стану довгів і довжників, котрі позичили гроші з каси Народного Дому на морґечі і котрі то довги єще цілковито не суть стягнені до каси Ліквідаційного Комітету.

Понеже Ліквідаційний Комітет не має адресів до всіх членів, длятого висилає сї справозданя як і повновласти на слїдуючі адреси: Alex Sharszon, 524 Pine St., Shamokin, Pa., Rev. J. Sandecky, Box 375, Olyphant, Pa., Wasyl Hryszko, 439 N. 6 Ave., Scranton, Pa., Alex Horbal, 135 Main St., Derby, Conn., Paul Ziatyk, 513 E. 70 St., New York, N. Y., Mich. Keleczawa, 38 Greene St., Jersey City, N. J., Rev. M. Stefanowicz, 109 7th St., SS. Pittsburg, Pa.

На сї адреси просимо зголошуватись по сї справозданя, а котрі члени замешкують по дальше, таких просимо також віднестись листовно, залучивши 2-центову марку, з жаданєм присланя справозданя і повновласти від котрого небудь з повисших адресатів.

В місцевостях, де є кілька членів просимо зібратись на мітинґ а сю справу докладно розважити і як найскорше підписані повновласти прислати на адрес, який на них є поданий, щоби з сею справою як найскорше розвязатись.

Рівночасно упрашаємо тих Вп. панів і добродіїв, на котрих адреси висилаємо сї справозданя, щоби ласкаво як найскорше роздали поблизьким членам і зарядили мітинґи над сею справою.

Від Ліквідаційного Комітету.

К. Кирчів, предсід.

Братям Русинам в Клївеляндї і околици до відома.

В суботу 7-го мая 1910 р.

відбудуть ся заходом аматорського кружка і „Українського Бояна“

Другі Великі Вечерниці

по отсїй програмі:

1) В. Вітковський: Збишко — марш — відограє повна орхестра під батутою шан. автора.
2) „Тато на заручинах“, міщанська пригода в І. дії, Григорія Григорієвича.

ОСОБИ:

Максим Простогуб ..... п. Павло Каршневич
Олена Простогуб ..... пнї Марія Зарицька
Осип Простогуб ..... п. Теодор Почапський
Станислав Порожницький ..... п. Іван Сенчина
Кордуля Порожницька ..... п-нї Олена Чеґін
Ванда Порожницька ..... п-на Катерина Бревка
Мариян Пшепльонтальський ..... п. Іван Завадський
Марияна Пшепльонтальська ..... п-на Юлїя Сврівка
Анджей Пшекренцїцкий ..... п. Іван Головчак
Анеля Пшекренцїцка ..... п на Анна Міщишин
Матеуш Підпанковський ..... п. Григорій Волянський

3. Народний гимн „Ще не вмерла“ відсьпіває мішаний хор „Українського Бояна“ в супроводї повної орхестри.
4. „Козаченьку куда йдеш?“ — хор.
5. „На беріжку“ — хор.
6. La Cinquantiaine — aur in encient style — Gabriel Moria — сольо скрипкове відограє п. Юрій Чеґін.
7. „Мово рідна“ — дует, в сопрані п-на Олена Чеґін, а альтї п на Анна Брунарська.
8. „Боже великий“ — молитва — хор.

Режісер і діріґент хору п. М. Матвіїв.

Після того, по зложеню взаїмних желань з нагоди Великодних Сьвят при сьвяченім, послїдувати буде сьвяточна гостина, на яку отсим запрошує сердечно усїх дорогих Родимців Комітет.

Вступ — 50 цнт., 35 цнт., 25 цнт.

Початок точно о 6.30 вечером.

Весь дохід призначений на будову нової церкви сьв. Петра і Павла при W. 7th St. and College Ave.

Михаїл Роздїльский,

АРТ. МАЛЯР

малює церковні образи, декорації і куртини театральні і прикрашує стїни в церквах в ріжних стилях після власних плянів.

MICHAEL ROZDILSKI

319, 3 Ave., Scranton, Pa.

Наші аґенти заробляють $50 тижнево продаючи новим способом водно кольоровані образи і золоті рами. Коштують комплетно зі шклом 90 цнт., продають ся по $1.98. Прібки і інструкції даром. Молодий чоловік в Огайо заробив 22 дол. на один день. Наша торговля образів і рам єсть найбільшою на сьвітї. Потребуємо в кождім повітї сего краю одного головного аґента. Пришлїть добру рекомендацію, а ми Вам дамо кредит на протяг 1 місяця. Є се поважно занятє з великим приходом. Наша фірма заложена уже 25 лїт. Ми не єсьмо в тростї. Хочемо лише порядних і чесних представителїв. Не потребуєте капіталу при нашім занятю. Ми поучимо Вас, як зробити поводженє. Адресуйте сейчас:

WILLIAMS ART COMPANY 17—19

2515 W. Taylor St., Chicago, Ill.

Книжки

які можна дістати вскладї книжок „Свободи“:

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела Книжочка з образ.	35
З Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Жовнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$2
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Говариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-анґлїйский тлумач	60
Молитвенники в красній оправі.	
Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в звич. опр.)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30
Також можна дістати:	
Книжочки колєкторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Помяник померших душ	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3

Пишіть на адресу:

Swoboda,

184 Hudson St., New York.

5.75 Ш. з 17 камінями **желїзничий годинник** для мущин і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґваранцією на 20 лїт, подвійні куверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґварантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілейом, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тодї не потребує платити анї одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.

1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.

Заснований 1864 року.

Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послїдних 5 лїт і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Россійсько-Американська Лїнія.

Одинока без пересїданя поміж **Америкою і Росією.**

(Russian-Imperial Mail Steamers.)

ПАРОХОДИ відпливають з Ню Йорку:

„Естонїя“ — — — — 4-го мая.
„Бірма“ — — — — 1-го червня.
„Россія“ — — — — 15-го червня.
„Лїтуанїя“ — — — 6-то липня.

Цїни шифкарт:

До Роттердаму.	До Лївадії.
$31.00 — III кляса —	$38.00
$33.00 III улїпшена кл.	$40.00
$43.00 — II кляса B —	$50.00
$50.00 — II кляса A —	$60.00

З Лїбави:

II кляса A $57.50 — II кляса B — $52.50 III кляса $38.50.

Кромі того пасажири III-ою клясою платять $4.00 як таксу жадану американським правительством. 2—5

A. E. Johnson & Co.,

Gen. Pass. Agents,

27 Broadway, New York.

Позір Братства!

Роблю всї братські річи найлїпше і найкрасше, з найлїпшого матеріялу за дуже приступні цїни і за роботу ґварантую. Продаю книжки і на жаданє посилаю цїнник.

Єсьм довголїтним членом Р. Н. Союза. Проч з чужими; удавайте ся до свого! Мій адрес:

STEFAN KALAKUKA

215 Moran Court, Scranton, Pa.

Русини Пітсбурґа!

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО ГРОШІ — ТО СИЛА?

Старайтесь пізнати та пічніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї ул. Carson-a і 14-ої. Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо **корабельні карти** на найлїпші лїнії, а **гроші** до краю висилаємо по почтовім курсї

German Savings and Deposit Bank

Cor. 14th & Carson St.,

South Side, **Pittsburg, Pa.**

Й. Е. Рот, през. А. П. Міллер, кас. Ол. Бучак, ур. банк.

Б. Сулковський і Ко.

виробляє повновласти, контракти, інтабулює спадки, веде процеси, **купує і продає в краю маєтки, реальности,** а під кавцією 15 тисяч долярів посилає гроші, продає дешево шифкарти, полагоджує справи військові, асентерункові і увільненя від вправ. 23

Все веде скоро, ретельно і дешево.

В кождім случаю пишіть на адресу

B. SULKOWSKI & CO.,

22 Belmont Ave., NEWARK, N. J.

Одинокий руский адвокат і нотар на цїлу Америку Доктор прав

ЮЛІЯН ЧУПКА

Конзулярний комісар.

Полагоджує всї справа в Галичинї. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере гроші від довжників. Справи військові. Опоряджує контракти, повномочія і всї инші документи. Перепроваджує інтабуляції і всї вписи гіпотечні. 2-

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Адрес почтовий:

JULIAN CZUPKA, LL. D.

3 N. MAIN STR. WILKES-BARRE, PA.

ВИРОБИ БРАЦКІ

шашлї, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цїнник і пробки висилає даром.

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.

R. H. MORGAN

13 N. MAIN ST.

SHENANDOAH, PA.

РУСИНИ! Спомагайте своїх Русинів. — Посилайте гроші до краю, купуйте шифкарти Руській спілцї RUTHENIAN EXCHANGE CO., 184 HUDSON STR., NEW YORK. Удавайтесь також до неї в справах ґрунтових і військових котрі ся Спілка точно виконує.

ОБЦАСИ І ЗАПЯТКИ

Зроблені зі стали.

[Пишіть по цїнник.]

Для майнера фармера, каменяра і всїх, що працюють при тяжкій роботї.

Будете носити довше ваші чоботи. Они дадуть ся легко прирівнити. Швець може їх вам наложити. Зроблять ваші старі чоботи як нові. Можете купити їх у всїх складах чоботів.

United Shoe Machinery Co., BOSTON, MASS.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Сильні мясні нїчо Вам не поможуть, наколи Ви терпите на Ревматизм. PAIN EXPELLER сильно втираний сейчас принесе Вам полекшу і усуне причину болїзни. — В цїнї по 25 цнт. і 50 цнт. по всїх друґсторах.

F. Ad. RICHTER & CO.

215 Pearl St. New York.

Позір на охоронну марку „Котвиця“!

КУПУЙТЕ НАЙЛУЧШИЙ ВСХІДНИЙ ТЮТЮН.

Папіроси „Hassan“, з корковим закінченєм, продаєсь о много більше як всї иньші. Они суть знамениті — а цїна низька.

Дуже приятно хвалити давнього приятеля — іменно такого, котрому довірюєсь і котрий все робив лиш добро. По тій-же самій причинї, висказуємось похвально о папіросах „Hassan“, які суть найпопулярнїйшими з усїх вироблюваних у сьвітї.

Хотяй „Hassan“ папіроси почато вироблювати доперва від чотирох років, то однак сї папіроси розпродують ся більше від всїх инших доси вироблюваних. Чи-ж можна жадати більшого оправданя на їх велику доброту і загальне вдоволенє?

Після того, здаєсь, що тисячі читачів, котрі знають що значить добрий тютюн, з вдоволенєм приймуть те, що є сказано в великім оголошеню у сїм числї часописи про папіроси „Hassan“. American Tobacco Company, одна з найбільших і довірених фабрик тютюну в сьвітї, слушно заявляє, що „Hassan“ папіроси суть найлутшим всхідним тютюном, котрий варта добру цїну.

Сї папіроси суть зі знаменитого рода тютюну. Вони суть запашні і лагідні при куреню. Вдоволяють навіть найвибагливійших курців. А се тому, позаяк вони суть найлучшого ґатунку а і тому, що через їх дешеву цїну стались вони улюбленими папіросами для дуже богато людей.

Пачку містячу 10 тих знаменитих папіросів можете купити за малу цїну, бо лиш 5 цнт. Коли ще звернесь і на те увагу, що кождий „Hassan“ папірос має при кінци коркову обвідку, то треба дійсно признати, що вони суть найціннїйшого виробу для визначних курців.

HASSAN

Циґаретки з корковим закінченєм.

Лиш подумайте! Десять таких циґарет з найлїпшого і пахучого тютюну за 5 центів! Так цїнних циґаретів доси не було. Се є одинокий витвір нашої довголїтної практики і великих улекшень у виробі. Продаєсь їх всюда.

5¢

The American Tobacco Co.

111 Fifth Ave., New York City

F 74

Для Церков

виконує всякі роботи з обсягу різбарства і позолотарства як:

Іконостаси, вівтарі, кивоти і ин.

бувший управитель різбарскої і позолотарскої робітнї в Товаристві для розвою рускої штуки у Львові.

Іван Луговяк,

c/o German Savings & D. Bank

S. S. Pittsburg, Pa.

Вступайте в члени Р. Н. Союза в Америцї!

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Надіслане.

ПОВІДОМЛЕНЄ!

Підписаний повідомляє своїх Братів Русинів, замешкалих в Атлас, Мнт. Кармель, Шенандоа, Шамокінї Па., тай в инших доокрестних містцевостях або плейзах, що через него можуть безпечно посилати гроші до своїх родин в старім краю; що у підписаного можуть купувати шифкарти, єсли хотять їхати з Америки до свого старого, рідного краю, або спровадити кого з відтам ту до Америки, бо у него дістануть шифкарти по тих самих цїнах, по яких продають їх корабельні компанії; що у него можуть полагоджувати всїлякі свої справи так цивільні, як і карні, тутейші і старокраєві; що в кінци у него можуть виставляти всїлякі документи правні як: повновласти, контракти, записи довжні, деклярації, цессії і умови відносячі ся до їх справ маєткових, спадкових й депозитових, так тутейших, як і старокраєвих, а навіть давати у него робити всїлякі скарги і екзекуції, бо для тутейших справ підписаний сам має укінчені потрібні студія (науки) правничі і практику а для старокраєвих справ має в своїм офісї урядників, котрі суть рутинованими правниками і походять з родинних старих країв де покінчили потрібні студія (науки) правничі і практику. Гроші треба засилати до підписаного для пересилки до старого краю в реґістрованім листї, або моні ордером (money order) під адресою:

M. I. Boltun, justice of the peace, N. 352 Exchange, Mt. Carmel, Pa.

М. І. Болтун судія покою, Мт. Кармель, Па.

Чи буде конець сьвіта?

..Єсли займаєте ся сим важним питанєм, тодї конечно Вам читати отсї книжки, які дістанете за попередним надісланєм гроший в Руській Книгарни у Вінніпеґу.

Флямаріон: Небо, з таблицями комет, зьвізд і планет, в гарній оправі $1.20
Др. І. Раковський: Про землю, сонце і зьвізди з образками 25
Ю. Сірий: Про сьвіт божий 35
Туша Стечишин: Як повстав сьвіт 15
Уміньский: Як повстала наша земля і який буде сї конець 20
Раковський: Вулькани 10
Др. Пулюй: Нові і перемінні зьвізди 40
В. Ґеринович: Про воздух 15

Всї оті астрономічні книжки з гарними образками і дуже приступно писані.

Рівночасно доносимо, що найновійша почта привезла Руській Книгарни много нових, дуже гарних книжок, з котрих поручаємо Вп. Родимцям слїдуючі:

Кобзар, нове повне виданє $1.00
Всесьвітна Історія 60
Як Болгари добули собі свободу 15
Порадник для аматорских театрів 20
Твори Ізид. Воробкевича 60
В затінку й на сонци 25
Сьпівомовки Руданьского 30
Девять братів і десята сестриця Галя 15
Кровавий шлях в II. томах 40
Князь і жебрак 50
Записки Українця 50
На далекій півночи 50
Дивний сон і 2) про чуда сьвятих Демазія і Панкрація 10

Пишіть по наш загальний катальоґ з весняним додатком на адресу:

Ruska Knyharnia
850 Main Str., Winnipeg, Man.
Canada.

ДАРОМ! Дамо Вам зовсім даром сю прегарну, зі срібними обкладками, **$10-долярову гармонію**, за розширенє нашого тютюну між вашими приятелями. Се є першорядний інструмент, за котрий в склепі заплатили-бисьте $10.00. Ми не рахуємо Вам за ню анї цента. Пішлемо Вам з ріжних ґатунків як **російский, австрійский, турецкий і босняцкий** тютюн до файки або на папіроси, всего вартости $6.00. Ви можете легко продати сей тютюн Вашим знакомим, позаяк се суть **найлутші сьвітові тютюни, які Европейці так дуже люблять.** В сей спосіб Ви поможете нам розголошувати наш тютюн. В тім самім пакунку враз з тютюном ми пішлемо Вам сю **милозвучну гармонію.** За тютюн однак числимо Вам **лиш $6.00.** Можете нам післати у листї **$1.00 наперед,** а решту **$5.00** заплатите в найблизшім Вам **експресовім офісї,** де можете оглянути тютюн і гармонію. Єсли пришлете нам цїлу суму **$6.00** рівночасно з замовленєм, пішлемо Вам ще як **осібну премію** старокрайову файку або машинку до робленя папіросів. Деякі з наших костумерів присилали нам вже замовленя по кілька разів і поручували наш тютюн своїм приятелям, що є ознакою, що ми єсьмо вірогідними і робимо се що говоримо. — Гроші зверта єсь кождому незадоволеному, єсли звернете до 7 день. Не зволїкайте, а замавляйте сейчас, заки ще не пізно.

EUROPEAN TOBACCO CO.
33 LEONARD ST., Dep. 52,
NEW YORK.

Правнича і нотаріяльна Канцелярія

переводить найтяжші процеси, зладжує ріжні документи, як контракти, повновласти, довжні скрипти, цесії, інтабуляційні поданя і др., як взагалї

всякі справи судові у старому краю.

17

Пишіть прямо на сю адресу:

B. Jakubowski & Son
450 Fourth Ave., PITTSBURG, PA.

Руска Аґенція Корабельна і Пересилка Грошей

з кавцією 15.000 долярів і під контролею Стейту Ню Йорк.

184 Hudson Str., New York, N. Y.

Ся Контора залагоджує слїдуючі справи:

Пересилає Гроші до всїх країв по цїнах можливо найтанших і як найскорше.
Продає Шифкарти на ріжні лїнії корабельні до старого краю і в краю до Америки по найтанших цїнах.
Виробляє повновласти, контракти купна і продажи заосмотрені підписом конзуля; перепроваджує всякі инші справи зі судами і старокраєвими властями.
Полагоджує справи військові, як увільненє від асетирунку, військової контролї, увільненє від вправ і т. п.
Міняє гроші — старокраєві на американьскі і американьскі на краєві після біжучого курсу.

Адреса:

Ruthenian Exchange
184 Hudson Str., New York, N.

ДАРОМ! одна пачка славних лїків „GALEN."

Чи Ви хорі? Лїки „GALEN" вилїчили тисячі людий, вони вилїчать і Вас. Пощо платити великанські суми гроший за лїченє, наколи Ви можете вилїчити себе самі.

Пришлїть свою точну адресу, імя і прозвиско, а ми Вам вишлемо відворотною почтою прібний лїк „GALEN" цїлком даром.

1. **RUMATINA** лїчить ревматизм, невральґію, пухлину і т. и. недуги. Цїна 3 дол. Прібка даром.
2. **PEPSOLA** лїчить болїзни жолудка і т. п. внутрішні недуги. Цїна 3 дол. Прібка даром.
3. **FORTOLA,** патентований лїк для нервозних, ослаблених та утративших полові сили. Цїна 5 дол. Прібка даром.
4. **SANGUINOLA** вилїчує малярію, пропасницю, лихорадку, малокровність, біль носа, очий і горла. Цїна 4 дол Прібка даром.
5. **ASMOLA** лїчить зі знаменитим успіхом всї грудні болїзни, як чахотку, астму і хронїчний кашель. Цїна 3 дол. Прібка даром.
6. **VIROLA** вилїчить в короткім часї гемороїди і затроєнє крови. Цїна 3.50. Прібка даром.
7. **HEMORA** знамените средство проти гемороїдів, викидів і т. п. недуг. Цїна 3 дол. Прібка даром.
8. **MERPOTA** цїлковито лїчить сифілїс, трипер і рани на тїлї. Цїна 3 дол. Прібка даром.
9. **PELOCRESE** являє ся хорошим лїком проти випаданя волося і болю голови Цїна 3 дол. Прібка даром.
10. **PROFILACTA** в короткім часї вилїчує жіночі недуги, як неплодність, нереґулярні періоди, білі уплави і т. п. Цїна 3 дол. Прібка даром. — Адрес: 15-18

GALEN CHEMICAL CO.,
227 WEST 74-th STREET, NEW YORK CITY.

„ДУШПАСТИР"

се прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.

Виходить в Філядельфії кождого місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі сьвіта. В „Душпастир-и" друкують ся важні для всїх оголошеня гр. кат. канцелярії Епископської. Не брак там і жартів веселих та сьмішних, і красних образків. „Душпастир" всїм подобає ся — всї его хвалять.

Коштує на цїлий рік так тут в Америцї як і до старого краю всего лиш **$1.20.**

Читайте, що пишуть за „Душпастир":

Canora, Sask., Canada, Март 29, 1909.

Всечесна Редакціє Душпастиря! — ....Признаю Вам щиру правду, що нїяка часопись так не вдоволила мене, як ся наша, дорога часопись „Душпастир"... Ся часопись то єсть так, якби в дуже сильну посуху, легкий, маннистий дощ... Нехай засіяє благодать Божа над сим початком так гарного і сьвятого дїла! — З поважанєм Олекса Хабун.

Подібні похвальні листи приходять до Редакції „Душпастиря", майже що дня. Тож замовляйте „Душпастиря" чим-скорше для себе і для Ваших свояків і знакомих тутки і в краю.

„Душпастир" повинен бути в кождій руській хатї.

Гроші на „Душпастир" треба посилати (найлїпше почтовим моней-ордером) на імя:
Rev. J. Boyarchuk, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ"

під покровом сьв. Арх. Михаїла.
„RYZNYCIA", 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:

Фелони чорні від ..... $30—65.00
Ризи сьвітлі від..... $35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від..... $6.00 „
Ручники, илитони, хоругви з образами від $30.00 і в.
Чаші від..... $20, 35, 40, 50 і висше
Лїхтарі, Служебники, Евангелія від $20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.

☞ Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній цїнї.

Приймає ся замовленя на нові річи і до направи старі ризи.

ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:

СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.

Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.

Тройцї ручно декоров. 5, 6·50, 7, 9.50 д. | Угля до кадильницї ..... 28 цнт.
Пачка (120) запалячів ... 24 цнт. | Олива ґальон ..... 1.10 дол.

Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт..... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт ..... 22 „
Сьвічки стеаринові..... 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.
Сьвічки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.

Кадило 50 і 55 цнт. за фунт.

Братя Родимцї! Хто з Вас має до полагодженя в срарім краю які небудь справи, а іменно: Процеси всїлякого рода: **грошеві, ґрунтові, векслеві і провізоріяльні,** зробити **реституцію** то є подане о відновленє **терміну** в справах **цивільних як і карних,** внести **рекурс** якийнебудь або **відклик,** перепровадити **пертрактацію** спадкову, списати **інвантар, контракт купна, продажи, найму і даровизни, скрити довжний, квіт екстабуляційний, повномочє, цессію, тестамент** і т. п. — так само, хто хоче полагодити справу військову, нехай з повним довірєм удасть ся до моєї чисто правничої канцелярії, а всяку пораду листовну чи устну отримає безплатно.

Ваш Родимець і Адвокат крайовий 16—19
KAROL JAZWIŃSKI
233 FITZWATER STR., PHILADELPHIA, PA.

Оден з найбільших броварів в Америцї

Варить пиво на краєвий спосіб. без всяких примішок.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него нїколи не болить, бо єсть здорове і поживне.

Не треба его зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.

E ROBINSON'S SON
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

Варто прочитати! Фарми! Варто прочитати!

Хочете мати свій власний дім і кавалок землї, котра може Вам принести від 200 до 500 долярів доходу від акра?

Хочете мати запевнену будучність і жити щасливо і в достатку?

Читайте з увагою!

Купіть 10-ть акрову фарму в Yorktown, Virginia.

В тім огородї Сполучених Держав, при впливі ріки York до заливу Chesapeake. Нема там зимна нї горяча. Два жнива в роцї. 10-ть акрів найлїпшої землї в сьвітї запевнить кождому незалежне житє, позаяк вчасні ярини і їх легка продаж на місци може принести $200 і більше доходу від акра.

Поучаємо кождого, як і що сїяти. Удержуємо фахового учителя рільництва і маємо досьвідчальну фарму, котра служить як школа для управи. Маємо також фарми зі всякими будинками і інвентаром в всїляких цїнах.

Дорога з Philadelphi-ї коштує $3.50 цнт. Напишіть по близші інформації і коли хочете приїхати.

CHESAPEAKE LAND CORPORATION, 902 Walnut St., Philadelphia, Pa.

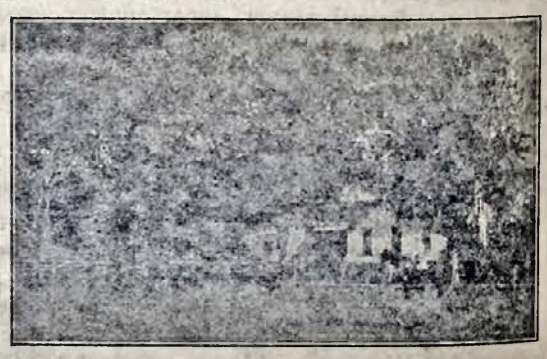

Купіть 10 акрів,

заплатїть часть, а решта майже сама сплатить ся.

Робота запевнена кождому купуючому.

Фарми без будинків.

$100 готівкою. $10 місячно